49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1450 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 15/28 ՄԱՐՏ 1906 3 ՍԼՔՓԷՐ 1324 – 15 ՄԱՐԹ 1342

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՕՐ ՏԷՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՍԷՐԵԱՆ.
ԱՐԻՒ Ա'ՌՕՐԵԱՅԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԵԼԻ ԴՐՈՒՄՆԵՐՆ

ԳՆԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ցն. Գալաթիոյ Մեծ Փողոցի Թիւ. 38
Ամսագրութեան ուղղուած գրութիւնները եւ շէկերը արուիր

Մանկունաց Աստուածաբան

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՏԱՂԱՊԱԳԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه بوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فریدد
اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆ ԵՎ ԺԱՄԱԿԱՑՈՒՅՑ
ԿԱՆԽԻՆ Տարեկան Վեցամեայ
Պոլսոյ համար 80 ղր. 50 ղր.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 18 ֆր.

ՑԱՆԿԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ տեղի համար, տող 5 դրուշ
Մէկ տեղէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԾԻ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԵՐԱՆԻ ՄՏՔՈՎ ԱՂՔԱՏԵՐՈՒՆ

Գրեց՝ ՀԷՆՐԻ ՊԼԻՄԸՆԹԱԼ

Տեսարանը կ'անցնի աննշան գիւղի մը գիւղապետարանին դիւանատան մէջ։ Անզարդ հին սրահ մը մէջ 3–4 գրասեղաններ, որոնց առջեւ քարտուղարներ կ'աշխատին, խորը, պարտէզին վրայ նայող պատուհանի մը առջեւ կը ցցուի ուռգ քարտուղարին, Հէր Պարթոլիի գրասեղանը, աղտոտ, փոշոտ չբացուած լրագիրներու դեղի մը տակ կքած. կէս բացուած դարակի մը մէջն ծայր կուսան մէկ քանի թղթեկանակներ, որոնք ժամանակին պէտք է ճերմակ եղած ըլլան։ Գրասեղանին մէկ կողմը անմարեր կը հեւան վարչական թուղթեր առուօտեան ժամը 3էն ի վեր։ Կաղամարի տեղ կայ լայնանիստ կէս օքանոց թիթեղեայ «չանթա» մը որ թաղարի պաշտօն կատարած ըլլալու է նոր չենուսած տանն։

Իրիկուան ժամը 8 կը զարնէ դիւանատան հնամենի ժամացոյցը։ Գրագիրները ցերեկուան հաշիւներն ըրած, ուսուցիչներն տարած, կը պատրաստուին իրիկուան նախընթերքը ընելու։

Ցանկարծ չլսուի մէն է կը փրթիռնենկապանը կը վազէ գուժելու թէ... կուգայ կոր Պր. Պարթոլի։ Գրագիրներուն ամէնքն ալ կ'առնէին այնպիսի դէմք մը զոր պիտի ունենայիր եթէ յանկարծ ապտրիդ մէջ ճանճ մը իյնար։

Մինչ այս մինչ այն մեծանուն և բազմաշան Պարթոլի ներս կը մտնայ երերուն և տարտամ քայլուածքով մը։ Գրպէր մինչեւ ականջները իջած, մասամբ կը ծածկին անախորժ ճաղատ գլուխ մը։ Այնպիսի նայուածք մը ունի որ՝ երբ ընտանեաց կը գանուի, կը սարսափիս աղէկնդ ըսել. «Սա մէկալ կողմս անցիր նայինք...» և միւս կողմէ գրպաններդ կը խուզարկեն պարանակալներուն ամբողջութիւնը ստուգելու համար։ Ուրէնկոթին բոլոր կոճակները խնամքով կոճկուած են, և գոյնը որ կանանչի և մոխրագոյնի խառնուրդ մ'է եղած, կատարեալ pendant կը կազմէ դէմքին ու նայուածքին։ Զախ ձեռքը պարապութեան մէջ կը լողայ, մինչ աջովը հովանոցը բռնած protecteur բարեւներ կը ընդունի գրագիրներուն որոնք ակնածանօք ոտքի ելած են։

Մեծանուն քարտուղարը ինքնաբաւ գոնոնակութեան ճառագայթում մը ունի։ Գլուխը այնքան շարժուն է որ կարծես առանցքի մը վրայ կը դառնայ։ Ոտքերուն տեղերը կը փոխէ, լրագիր մը կը բռնայ, զոր առանց կարդալու մէկ կողմ կը նետէ, վերջապէս չուզելով այլ ևս զինքը ոգեւորող շարժառիթը ծածուկ պահել, կը խզէ սակեղէն լռութիւնը։

«Երէկ գիշեր — խօսողը մեծանունն է— անմիջապէս հինգ վարչական մէջ տանուկ յայտագիր մը խմբագրեցի, որ իր տեսակին գլուխ գործոց կրնայ համարուիլ, և գիտէք անշուշտ որ ինչեր չեմ կրնար ընել խմբագրելու հանճարիս ճարտարախօսական շանթերովը...

Հանդիսականք սա... (հաւանութեան նշաններ)... (մեծանունը կը շարունակէ) Արդէն բավանդակ մամուլը հիացմամբ կը խօսի կարողութեանս մասին, և դուք տեսած էք անշուշտ որ որքան կասքի դրամ կը զոհեմ մամլոյ ներկայացուցիչները սիրաշահելով գովեստս ընել ապրս համար...

Հանդիսականներէ հաւանման արտայայտութիւններ...

(Մեծանունը ձեռքը գրասեղանին զարնելով, ոգեւորեալ)։ Վարիկան է այս, ես ալ յայտագիրներուն տեղեկագիրներուն և ծրագիրներուն խոտանանին։ Թուղթերը իմ հիւանդներն են, բոլոր թուղթի բժիշկներուն չբժշկածը ես կառողջացնեմ...

Զմայլումի չարժումներ։

Մեծանունը կը օգտի կարդալ սեթեւեթեալ ընգային առուգանութեամբ.

«Հարկ կը համարիմ յայտնել որ՝ «կարեւոր կարգադրութիւնները սահ. «մանելու համար՝ հարկ եղածն «անօրինելէ յետոյ՝ յայտագիրը գոր- «ծադրութեան դնելու մասին...»

Ունկնդիրները խոր յուիչութեան մէջ իրարու երես կը նային, չեն կրնար հաւատալ թէ իրենք են իրկապէս այս հոգեկան վայելքն ըմբոշխնողները։

(Մեծանունը որ ընթերցումը ուարտած է, չորս դին յաղթական, նայուածք մը պատցնելէ վերը) ինչպէ՞ս, ինչ կ'ըսէք, կը տեսնա՞ք թէ որքան մաթեմաթիկական ճշգրտութեամբ բուքերը կը տեղաւորեմ, բուռ դնելը իմ մասնագիտութիւնն է արդէն...։ Էֆէնիմ, ամէն Մարդ սովորական բաներ կրնայ խմբագրել, բայց երբ խնդիրը մասնաւոր կարեւորութիւն մը ունի, այն ատեն պէտք կը ժողվէ կը քաշուի, իմ գրիչս, և ինչ գրիչ, Վարիկան անսխալականութիւնը ունի, գրիչ չէ լոխտի հարուած։ Այս խօսքերը արտասանած պահուն հեղհեղաք կը բորբոքի և իր պերճ նախադասութիւններուն հետ ոչ նուազ... պերճ լրձունքներ կը ջրվիժեն ունկնդիրներուն անմեղ հագուստներուն վրայ։

Մեծանունը գրականութեան վրայ կը դարձնէ խօսքը։ Մեծ է, անսման է, լուսափայլ է անգլիական գրականութիւնը կը գոռայ ձեռքը դիմացիներն գլուխն երկնցնելով, գիտակցաբար կ'ըսեմ այս խօսքերը, թէեւ անգլիերէն բառ մը իսկ չեմ հասկնար, բայց օր մը բարեկամներէս մէկը ասղ մը բան թարգմանեց, և այդ վարիկեանէն սկսեալ անգլիացիներուն լեզուին ներդաշնակութեան, գրականութեան, ճախութեան և պէտքութեան վրայ ամենախոր և ամենագիտակից հիացումն սկսայ ունենալ։ Հապա գաղիականը ուրուն փառաւոր արտադրութիւններէն չարունակ «Francinet»ն (*) կը կարդամ, կը վերծանեմ և կը նօթագրեմ...։

եւ մեծանունը կը շարունակէ իր պերճախօս ճառը, խօսելով այնպիսի նիւթերուն վրայ, որոնց մասին գաղափար մը ասիմնք, և երբ հեղհեղաք գրագիրները կը մեկնին, ինք կը նստի տակաւին ժամերով իր փչոտած լրդէ աթոռին վրայ, լաւ անցուած օրի մը գոհունակ ապաւորութեան տակ, աչքերը անհունին մէջ խարսուղուած, մտածելով թէ արծաթաղեղն Ապոլոն լուրթ երկնակամարին տակ իրմէ աւելի պերճախօս, իրմէ աւելի լեզուագէտ և իրմէ աւելի մեծահմտուա մէկը տեսա՞ծ է արդեօք...։

Սրանք մաքով աղքատներուն...

ՊԼՈՒՄԸՆԹԱԼ

Թարգմ. գերմաներէնէ
Վ. Հեքիւս

ԾԻԾԱՂԵԼԻ

ԵՒ

ԳԱՅԹԱԿՂԵՑՈՒՑԻՉ ՏԵՍԱՐԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ՄԷՋ

Չեմ գիտեր հազար քանի անգամներ, թերթերու օրէնսներ լեցուած են առ՝ եկեղեցիներու մէջ պատցուած պրոնկներու պատճառած պէս պէս անարդութեանց մասին. քանի քանի անկարգութիւններ առիթ ասած են այդ անհանդուրժելի դրութիւնը հարուածելու, բայց միշտ նկատի առնուած չըլլալով Թաղական խորհրդոց կազմ, այդ խնդիրը միշտ կը մնայ անլուծելի հարց մը։ Դրացի յոյները ունին գնահատելի դրութիւն մը. անոնք փոխան պնակի ամէն ամիս իրենց կարողութեան համեմատ որոշել իւղագին մը կը վճարեն եկեղեցիին, որով պոնկերէ ապասուած դիպուածական հասոյթ՝ ապահովապէս կը գանձուի, աւելի փափկանկատութեամբ ու միանգամայն աւելի արդիւնաւոր կերպով։ Այսպէս եկեղեցի մէջ կարգ մը անկարգութեանց առաջքը կ'առնուի։

Անցեալ օր, Բերայի եկեղեցիներէն մէկուն մէջ ծիծաղելի և գայթակղեցուցիչ տեսարանի մը ականատես եղաւ ժողովուրդը, տեսարան մը որ դժբաղդաբար առաջին անգամ չէր որ տեղի կ'ունենար։ Արեւագալի արարողութիւններու միջոցին, որոնք այնչափ հոգեշունչ կերպով տեղի կ'ունենային, ըստ սովորութեան երկու քահանայ և երկու ժամկոչ ձեռքերնին պնակ բռնած ժողովուրդին մէջ մտան։ Սակայն այդ պահուն ամէն ոք ծրնրարդեալ, ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէր, նոյնպէս երկու ժամկոչները որոնք պնակները պատուհանի մը մէջ դնեցած՝ իրենք ալ ձեռնաց կ'աղօթէին, նկատելով որ իրենց անցուդարձը պիտի խոչընդոտ անոնց աղօթքը։ Իսկ երեք ընտրեալները եկեղ. Ս. Խորհրդոյ պաշտպանները, արհամարելով ու ոտնակոխ ընելով ամէն բարեպաշտական զգացում՝ նստարանները նեղ անցքին մէջ, մեն կուգային արհամարհանք ու անվեհեր քալուածքով մը։ Արեւագալի արարողութիւնները, այդ վսեմ ու վեհ արարողութիւնները կը շարունակուին և երկու քահանաները կը շարունակեն իրենց թափառումները, ճեղքելով բարեպաշտ՝ ծնրադրեալ կիներու հոծ բազմութիւնը, խանգարելով անոնց աղօթքները, թռփթռելով հաւատացեալները, կոխոտելով չրջազգեստները, փեթռտելով իրենց թեւերնուն նստած գլխարկներու փետուրները ու մինչեւ իսկ կիներն ալ գլխարկնել սպառնալով, եթէ երբեք անոնք յանդգնին տաքի չելլել այդ պատուական! հայրերուն ճանապարհ կամ դրամ չնորհելու։ Այսպէս կը յառաջանային ու կը յառաջանային տեսարան էր որ տակաւն կը պարզէին այդ քահանաները եկեղեցիին մէջ. երբ անդին ժամկոչները յարգելով Ս. Խորհուրդը, գլխիրաց կ'աղօթեն. իսկ անոնք դրամ չանելու մտքամբեն բռնուած, առանց պահ մը հանգստանալ՝ կը դեգերին ժողովրդեան կարգերուն մէջ։ Այս նուաստացուցիչ տարբերութիւնը հաղորդ, խորհեցայ վայրկեան մը բռնել տալ դրամատոյր չնորհունակներուն թեւէն ու ըսել. «Ո՛վ Տէր-Հայր, դիտ բարեպաշտ ժողովրդեանդ վրայ, կա՛նգնա վայրկեան մը և դիտէ տա՛ ծալվարդ՝ ուսմանք, կրօնագիտութիւն ու քաղաքակրթութիւն չուսած ժամկոչները և անոնց չափ գոնէ բարեպաշտ եղիր»։ Բայց այդ խօսքերը չէին, խորհելով թէ կարգ մը քահանաներու այդ պախարակելի ընթացքը պարզապէս տխալ ըմբռնման մը տխուր արդիւնքն է, որովհետեւ անոնցմէ ոմանք՝ իրենց Ս. պաշտօնին բոլորովին անգիտակից, կը կարծեն թէ քահանայութիւնը արհեստ կամ վաճառականութիւն մըն է, պարզապէս դրամ չահելու լաւ ապարեզ մը, և ժողովուրդը շահագործելի ասիի հանք մը։

Ս. Զատկի տօնական օրերը մտեցան. արդեօք քանի՞ քանի՞ տիկիններ ու օրիորդներ, ցաւօք որտի կը խորհին թէ կրկին այդ Ս. տօնական օրերուն տոիթով՝ իրենց չրջազգեստները պիտի կոխտուին, պիտի ճմլուին ու պիտի կոչկանդուին՝ պնակ պատնոցներու անգութ քայլերուն ներքեւ։ Ուստի իմ կարծիքովս պէտք է լաւ համոզուիլ թէ եկեղեցիին մէջ միայն եռաձայն կամ քառաձայն երգեցողութիւն ներմուծելով, իգական ու արական սեռէ դպիրներ պարտաւորելով ժողովուրդը չտաքնար նեկեղեցիին վրայ, այլ նաեւ պէտք է որ աւելի նախնական, բայց աւելի կարեւոր եկեղեցական հարցեր լուծենք, քանի որ այդ եկեղեցական խնդիրներու լուծումովն է որ նեկեղեցին պիտի փառաւորուի և ժողովուրդը որ տակաւ կ'ուռճանայ, կը հեռանայ իր կրօնական պարտէզին վրայ համաձայն ենք, կարծեմ առէկ կ'ըլլայ որ մէկ քանի օր հանդիսաւորապէս ներկայեց Լավառէտ պարոնին ընէք ու տեղեկագիրը մանրամասնաբար գրէք։ Երեք օրը բաւական է այս աշխատութեան։

Լավառէտ ու Սըր Մօլլբեան չատ արտաքնական գտան նոտարին առաջարկը և երբ չնորհակալութիւն յայտնելով պիտի մեկնէին, պաշտօնատարը երիտասարդը կեցնելով,

— Ո՞ւր պիտի երթանք հիմա այսպէս առանց հինգ փարայի, ըսաւ, միթէ մոռցա՞ք որ Բարիզի մէջ կը գտնուինք. իրաւ է որ եթէ աշխարհի չորքանը ծրիարար կատարել կարելի ըլլայ իսկ, անկարելի է առանց դրամի օր մը իսկ ապրիլ Ֆրանսական այս ստանին մէջ։ Ուստի կը խնդրեմ որ առժամանակայ ծախսերու համար երեք հազար ֆրանքի փոխառութիւն մը ընդունիք զոր պիտի ընեմ ի հաշիւ ձեր չորս միլիոնին։

— Շնորհակալ եմ ձեր հոգածութենէն պարոն Բանպէր ըսաւ Լավառէտ, դուք ոչ միայն պարզ նոտար մը, այլ և ընտիր բարեկամ մըն էք։

Նոտարը երեք հատ հազար ֆրանքնոց դրամատոմարներ ներկայեց Լավառէտի, որ երբ կը տատամսէր զայն ընդունելու. Միս Օռէթ լուութիւնը խզելով.

— Պ. Լավառէտ օտար միջավայրի մէջ չգտնուիր, ըսաւ, տարուան մը ճամբորդութեան մէջ այնչափ անսովոր անալի երեսիթներ չուալեց մեզ որ թէ՛ հայրս և թէ ես ինչ որ ալ ընենք չենք կրնար փոխարինել անոր բարիքները. մնաց որ այս ընդարձակ ուղեւորութեան տեղեկագիրը առանձին կարեւի չէ գրել. մեր երեքին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է որպէս զի զիրար ամբողջացնենք ու օգնենք իրարու յիշողութեան. հետեւաբար, քանի որ հիմա ա՛ և է բան չարգիլեր զմեզ մեր երեսատապարութիւնը փոխարինելէ, ուստի Պ. Լավառէտ ժամանակ մը իբր մեր հիւրը պիտի մնայ։

—Աւելի իբր մեր ընտանիքին պատուար մեկ անդամը, յարեց Սըր Մօլլբեան, հետեւաբար պէտք պիտի չուննայ ձեր փոխառութեան։

Լավառէտ որ արդէն տարիէ մը ի վեր գէթ օր մը Միս Օռէթի հիւր մնալու սենեակ կը տատատէր, հիմա այս պատուերը հրաւերին առջեւ չկրնալով անտարբեր մնալ, երախտագիտական ակնարկ մը ուղղեց օրիորդին և երեքը մէկէն մեկնեցան նոտարատունէն, երեք օր վերջ կրկին վերադառնալու և չորս միլիոնին ընդունելութիւնը կատարելու որոշումով։

Պօվօռի տակաւն չէր կրնար ձեռքերը ծալած՝ հանդիսատես ըլլալ, Լավառէտի յաջողութեան ու երջանկութեան, ուստի նկատելով որ որ չէ կրցաւ չարախօսութեամբ հակառակորդը զգեցնել, սկսաւ մտքը չարչարել ուրիշ մէկոց մը գտնելով Լավառէտը իր ժառանգութենէն զրկելու։ Միս Օռէթի, Լավառէտի ու Սըր Մօլլբեանի մեկնելէն ետք, ինք ալ հեռացաւ նոտարատունէն չարունակ նոր խարդաւանանքներ ծրագրելով մտքին մէջ։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՕՏԱԼՈՒՏ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՑՈՅՍԵՐԸ

Մինչ իրողութիւնները բնաւ չեն հաստատեր քանի մը օրէ ի վեր համաձայնութեան մը մասին հրապարակի վրայ չրջած զրոյցները, սակայն տարակոյս չկայ որ կացութիւնը մեծապէս լաւագոյն եղած է, և կարելի է հիմա բանաւոր համաձայնութեան մը յոյսեր ասնել։

Ոսկիանութեան խնդրէն վերջ Պանքայի խնդիրն ալ տակաւին չուր կը վերցնէ Ֆրանսա իր երեք բաժինին վրայ կը պնդէ։ Գերմանիա երկու բաժինն համամիտ կ'ըլլայ Ֆրանսա Պանքայի Վարչական Խորհուրդին մէջ նը- պատաւոր դիրք մը տալ կը խոստանայ Գերմանիոյ, վերջապէս ամէնքն ալ ըսի-ըսաւներ. վերջնական կարգադրութիւն չկայ բնաւ, և Բ.ի ժողովն ալ կարեւոր գործ մը չկրցաւ տեսնել ինչպէս կը սպասուէր։ Գերմանիա պատրաստ է մինչեւ իսկ չորս բաժին տալ Ֆրանսական կառավարութեան պայմանաւ որ ինք ալ երեսի բաժին ունենայ։ Ֆրանսա կը հակառակի ասոր, առարկելով թէ Գերմանիա երկու բաժինի համար իրական պահանջում մը չունի նկատելով որ Գերմանիոյ կողմէ Էմիրին եղած 10 միլիոն մարքի փոխառութիւնը սեղանաւորական փոխառութիւն մը չէ, այլ պարզ դիւրութիւն մը։ Թերեւս իրաւախնդիրութիւն մը գոյանայ, մէկուկէս բաժին արուելով Գերմանիոյ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՊԻՆԴ ԸՆԹԱՑՔԸ

Բարիզէ հեռաւեալը կը հեռագրեն.—Մարքի ժողովին կարգադրութեան համար ապրուեալ լուրերը այնքան լաւ են որ մարդուն հաւատալը չի գար առաջուութեան։ Ցաւալի է որ այս կարգադրութիւնը ըլլայ, բայց առայժմ այս մասին ոչ և է յայտարարութիւն կամ ծանուցում կանխահաս է։ Բարիզի ամենաբարձր հեղինակութեանց կողմէ տրուած պատասխանները ամէնքն ալ այս մասք են։ Ուստի առկաւին չենք մտերած վերջաւորութեան այն ապերախտ գործին՝ որով կը զբաղի Ալժեզիրասի խաչոր դիւանագիտական գումարումը։ Աւստրիական բարեփոխեալ ծրագրին բանաւորութիւնը ի՞նչ որ ալ ըլլայ, առայժմ է թէ այդ ծրագիրը պիտի քննուի կէս առ կէս, որով ժամանակի պէտք կայ։ Ֆրանսա երբեք պիտի չհանդուրժի որ ուրիշ նաւահանգիստներուն սոսիկանութեան մէջ փոփոխութիւն մը ընեն։ Ֆրանսական և սպանիական բանակները իրենց յատուկ ընտրոյ աւանդութիւնները, դրութիւնները և սովորութիւնները ունին, և այսպէս մէկուն սպային վրայ միւսին մէկ սպային վերակացու դրուիլը գործնական չէ բնաւ։ Սպանիացիք, զոր օրինակ, պիտի չհաւանին ֆրանսական հեղինակութեան։ Ուստի, եթէ ուրիշ նաւահանգիստներուն սոսիկանութիւնը երկաբերան պիտի տրուի, լաւ կ'ըլլայ որ Ֆրանսացիք մէկ քանին մէջ հաստատուին և Սպանիացիք ալ մնացեալին մէջ։ Նոյն տարակուսութիւնը նաեւ Թանգերի խառն սոսիկանութեան խնդրոյն դէմ։ Ո՛չ, կ'ըսեն Ֆրանսացիք, այլ ամէնէն իմաստուն կարգադրութիւնը պիտի ըլլայ Սպանիացիներուն յանձնել հիւսիսային մասերուն սոսիկանութիւնը որոնք իրենց երկրին սահմանին մօտ կը գտնուին, և մնացեալն ալ Ֆրանսացիներուն յանձնել։ Բնականաբար Ալժեզիրայ սահմանագիտին սոսիկանութիւնը խնդրոյ նիւթ չէ։

Հետեւաբար, ի՞նչ բարի նպատակաւ ալ եղած ըլլայ խառն սոսիկանութեան առաջարկը, —ինչ որ տարակուսելի է, — Ֆրանսական կառավարութիւնը բնաւ պիտի չհաւանի այս առաջարկութեան, վերը ցոյց տրուած պատճառներով։ Եթէ նոր խնդիր չհանուի, սոսիկանութեան չրջանակները անշուշտ պէտք է ըլլան Ֆրանսայի և Սպանիոյ միջեւ։

Գալով Պուսական Պանքայի խնդրոյն, Ֆրանսա տրամադիր չէ զիջումներու ճամբուն վրայ աւելի առաջ երթալու։ Եւ ինչ՞ւ առաջ երթայ, կը հարցնէ Տէյլի Թելեկրաֆի Ռոթշիլդը։ Իր Մարքեան փոխառութիւնները չնորհիւ, և ուրիշ պատճառներով ալ, Ֆրանսա Մարքի մէջ սեղանաւորական գերակշիռ դիրք մը կը գրաւէ։ Ինք Պուսական Պանքայի պէտք չունի. իր գործը կրնայ տեսնել առանց անոր ալ։ Հետեւաբար, Ֆրանսա ի՞նչ հնարաւոր չարժառիթ կրնայ ունենալ իր բանաձեւերը խստորելու ծանր զիջումներ ընելու համար ի նպաստ ուրիշներուն՝ ինչպիսի գործի մը մէջ, ուր ինք մասնաւոր չահ չունի։ Ամէն պարագայի մէջ Ֆրանսական կառավարութիւնը միաք չունի չահ չահաւ եռեւէն նեռելու Գերմանիոյ հանգ ըլլալու նպատակաւ։ Առաջարկութեան զանազան կէտերը պիտի քննուին մի առ մի։

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՊԻԻԼՈՎԻ ԴԻՐՔԸ

Պերլինէն հեռաւեալը կը հեռագրեն. — Գերմանիոյ ներկայ կացութիւնը կրկնապէս փափաքելի կ'ընէ ժողովին արագ վերջաւորութիւնը։ Սկիզբէն ի վեր Մարքի խնդրոյն մէջ Վարչապետ Պիւլովի քաղաքականութիւնը սկսած է անոնպատ մեկնութիւններու առարկայ ըլլալ գերման կարեւոր չրջանակներու կողմէ։ Այս իրողութիւնը, ինչպէս նաեւ Գերման Գաղթականին Պաշտօնարանի մը հաստատութեան մերժուելը Բոլսոթաքէն ելմտացոյցի յանձնաժողովին կողմէ՝ նկատողութեան արժանի են, որովհետեւ ուաքեր հրաւերին առջեւ չկրնալով անտարբեր մնալ, երախտագիտական ակնարկ մը ուղղեց օրիորդին և երեքը մէկէն մեկնեցան նոտարատունէն, երբեք օր վերջ կրկին վերադառնալու և չորս միլիոնին ընդունելութիւնը կատարելու որոշումով։

Պօվօռի տակաւն չէր կրնար ձեռքերը ծալած՝ հանդիսատես ըլլալ, Լավառէտի յաջողութեան ու երջանկութեան, ուստի նկատելով որ որ չէ կրցաւ չարախօսութեամբ հակառակորդը զգեցնել, սկսաւ մտքը չարչարել ուրիշ մէկոց մը գտնելով Լավառէտը իր ժառանգութենէն զրկելու։ Միս Օռէթի, Լավառէտի ու Սըր Մօլլբեանի մեկնելէն ետք, ինք ալ հեռացաւ նոտարատունէն չարունակ նոր խարդաւանանքներ ծրագրելով մտքին մէջ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ 187

ՁԻՒՍԱՒԷԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼԷ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԳՈՒՈՒԱՆԸ

Նոտարը այս անակնկալ յայտնութեան վրայ վայրկեանին երեսը նայելով.

— Պարո՛ն, իրա՛ւ մտքի անհաւասարակշռութիւն մը ունիք դուք, ըսաւ, միթէ անուշկով մը ճամբորդելը խարդախութիւն է Լավառէտի համար, որ առանց գրպանը հինգ կուս ունենալու, աշխարհի չրջանը պիտի կատարէ ձրիաբար։

Լավառէտ ոգեւորուելով.

— Այս առթիւ սա պարագան ալ չեշտել կ'ուզեմ որ ըսաւ, այս պարոն Պօվօռիին յարուցած դժուարութիւններուն պատճառաւ ճամբորդութիւնս եռապատիկ դժուարացաւ, եթէ իմ կամքիս մնացած ըլլար, վեց ամիսէն կրնայի Բարիզ վերադառնալ։

—Այնպիսի տարբերութիւններու դիմաց որ, յարեց անգլիացին, եթէ իր դէմ բողոք բառնալ ղիլանէինք, հիմա այս խնդիրն արարածը եղեռնադատ տեսանին առջեւ պէտք էր գտնուէր։

Պօվօռի այս արդար կշռամբանքներուն առջեւ այլ ևս նոր առարկութիւն մը չկրնալով ընել, պահ մը սմքեցաւ մնաց։

Նոտարը՝ խօսքը Լավառէտի ուղղելով.

—Ինչպէս ձեր ուղեւորութեան վրայ հակելու պաշտօն ունեցող այս յարգելի անձն ալ կը վկայէ, ըսաւ, պատաւորապէս յաջողած էք գլուխ հանել այս խիստ դժուար ճամբորդութիւնը, եւ մեծանունը կը շարունակէ իր պերճախօս ճառը, խօսելով այնպիսի նիւթերուն վրայ, որոնց մասին գաղափար մը ասիմնք, և երբ հեղհեղաք գրագիրները կը մեկնին, ինք կը նստի տակաւին ժամերով իր փչոտած լրդէ աթոռին վրայ, լաւ անցուած օրի մը գոհունակ ապաւորութեան տակ, աչքերը անհունին մէջ խարսուղուած, մտածելով թէ արծաթաղեղն Ապոլոն լուրթ երկնակամարին տակ իրմէ աւելի պերճախօս, իրմէ աւելի լեզուագէտ և իրմէ աւելի մեծահմտուա մէկը տեսա՞ծ է արդեօք...։

Սրանք մաքով աղքատներուն...

ՊԼՈՒՄԸՆԹԱԼ

Թարգմ. գերմաներէնէ
Վ. Հեքիւս

տու կրնան ազդել Գերման Վարչապետին դիրքին վրայ։ Արդէն իսկ Իլիան Հօէնլօէ գաղթային նախարար անուանուած էր։

ԱՆԳԼԵԻՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲՈՂՈՔ ՄԸ ԺՈՂՈՎԻՆ ՅԱՊԱՂՄԱՆ ԴԷՄ

Անգլիացի պատուիրակ Նէքօլսը և Ֆրանսացի պատուիրակ Ռըվալ Ժողովին նախագահ Ալժեսիրաս դուքսին դիմելով, բողոքելին նիստերուն յապաղման դէմ, յայտարարելով թէ Գերմանք յապաղման պատճառներուն պատասխանատու կը համարին զիրենք։ Նախագահը հանդարտեցուց զիրենք և չարաթ օրուան համար ըսաւ թէ Ժողով պիտի չգումարուի Մ. Բոռավիցի հիւանդութեան պատճառաւ։

∴ Սրամեստրի Ալժեզիրասի Թղթակիցը հեռաւեալ չահեկան և հետաքրքրաշարժ հեռագիրը ուղղած է իր Թերթին, Ալժեզիրասի ներկայ կացութեան վրայ.—

Ըսուած է թէ խորհրդակցութիւնները բաղմութեան մէջ իմաստութիւն կայ, բայց միջնորդներուն թիւը օ՛րքան շատ ըլլայ, կնճռոտութիւնը կ՛աւելնայ։ Այս չարթաւ այդպէս եղաւ Ալժեզիրասի մէջ։ Խառն ասիկնութեան մը համար բարեկամ երրորդ Տէրութենէ մը եղած բարեմիտ թելադրութիւնը համաձայնութիւնը աւելի յապաղեցնելու արդիւնքը ունեցաւ քան թէ յառաջացնելու։ Այս առաջարկութեան վրայ չնասելով նախորդ հեռագրիս մէջ, որ բովէհաւաք անոր արդիւնքը կը գուշակէի, և հիմակ ալ երկար բարակ պիտի չխօսիմ ասոր վրայ, որովհաւաք կ՛իմանամ թէ ջուրը ինկած է։

Աւստրիա Բուդապէշանքի խնդիրը իր ծրագրէն վերցուց, և անոր տեղը դրաւ Ընդհանուր Քննիչ մը Թանգէրի համար դեսպանական մարմնոյն մօտ, նաև բացառիկ նոր բաժին մը Պանքի գրամագլխին մէջ Գերմանիոյ համար։

ԵԹԷ այս էջերուն վրայ իրաւախոհութիւն մը ըլլայ երբէք, հաւանաբար սա՝ պայմաններով պիտի ըլլայ.— Սպանիական ոստներ երեք նաւահանգիստ պիտի ասանձնեն, Ֆրանսացիք հինգ, և ամենքն ալ Տէրութեանց կողմէ ընտրուած ընդհանուր քննիչի մը իրական հսկողութեան տակ պիտի ըլլան։ Գերմանիա մեծ բաժին պիտի ունենայ Պանքային մէջ, իսկ Ֆրանսա երեք, և այս վերջինը պիտի հրաժարի Մարոքի մաքսատուքերուն վրայ հսկակիչի իրաւունքէն, զոր ունի 1904ի համաձայնութեան համեմատ։

Կը յիշուի թէ ասկէց առաջ արդէն յայտարարուեցաւ որ այս գիծերուն վրայ կարգադրութիւն մը հաւանական է, քանի որ Ֆրանսա պատրաստ է ուղանաւորական ազդեցութիւնը զսել քաղաքական ազդեցութեանց։ Ասկէց քաշվերուելով Գերմանիա սոսիկնութեան խնդրոյն վրայ զսպողութիւն ընելու արամադիր եղաւ՝ Գերմանիոյ համար Պանքայի նոր բաժին մը ձեռք ձգելու նպատակաւ։

Բայց այս բոլորը հեռագրած պահուս, կը լսեմ թէ Մարոքի փոխ դրամ առնող ֆրանսական պանքաները կը բողոքին մաքսատուքերուն հսկակիչը վերցուելուն գաղափարին դէմ։ Միւս կողմէ, տարբեր տեղէ մըն ալ դիտողութիւն պիտի ըլլայ պանքայի նոր բաժին մը Գերմանիոյ արուելուն դէմ, քանի որ բացառիկ պէտք մը չկայ։ Այս դիտողութիւնը պիտի ընէ Անգլիա, կ՛ըսուի։ «Բայց ամէն պարագայի մէջ, եթէ խնդիրը վերջիւեալ կերպով վերջանայ, կ՛ըսէ Սրամեստրի թղթակիցը, ամենուն բաղձանքը տեղը գացած կ՛ըլլայ, ա՛յն է՝ կարելի եղածին չափ չուտ մաքրելու սա՝ ըսի-ըսուները, և գալ չարթաւոն օրերը թերեւս տեսնեն վերջաւորութիւնը ժողովի մը, զոր պատուութիւնը պիտի չարձանագրէ իրեւ պատուեր բան մը Եւրոպայի դիւանագիտական համաւին համար։»

ՐԱՍ ՄԱՔՕՆՆԷՆ։— Ռաս Մաքօննէն՝ որուն մահը ծանոյց հեռագիրը, հարաւային հրեղէնորդրդին էր Մենելիք կայսր, իրեւ փոխարքայ իր ներկայացուցիչը և Հարարի ընդհանուր կառավարիչը։ Կայսրութեան մէջ կայսրէն ետքը առաջին անձ։ Հաղիւ 25 տարեկան էր, երբ 1887ին Հարարի գրաւումէն վերջ Մենելիք այս նորաստեղծ նահանգին կառավարչութիւնը իրեն յանձնեց։ Մաքօննէն Ռասի ատիճանին բարձրանալով և փոխարքայի մը իրաւասութեամբ Հարարի մէջ հաստատեց աւտարական դրութիւնը։ Եւրոպայի համարդութիւն մը ըրաւ Իտալիա։ Երբ 1896ին իտալուհպէչական պատերազմը ծագեցաւ, Ռաս Մաքօննէն պատեհութիւն ունեցաւ իր իտալական ճամբորդութենէն հաւաքած փորձառութիւնները գործնականապէս ցոյց տալու։ Ինքն էր որ իր հեծելազօրքին յարձակմամբ Աուսայի արիւնուռչ ճակատամարտը շահեցաւ, ուր իտալացի զօրավար Պարթիէրի ջախջախիչ պարտութիւն մը կրեց և 270 սպայ և 7000 հոգի կորնցուց։ Այս պատերազմին մէջ Մաքօննէն բազմաթիւ ապացոյցներ տուաւ իր զինուորական գործունէութեան և տաղանդին։

Երբ ինքնուրոյն թագաւորին վերջերը Ռաս Մանկաշա՝ Թիկրէի մէջ շարժուելու ըրաւ, Ռաս Մաքօննէն Ամակիամասի յաղթութեամբ (1899 Յունուար 11) Մանկաշայի ամբողջ շարժումը յաղթահարեց։ 1902ին Ռաս Մաքօննէն իբրեւ ներկայացուցիչ իր օգոստափառ վեհապետին Լոնտոն գնաց Էտուարտ թագաւորին թագադրութեան հանդէսին առթիւ։ Այս ճամբորդութեան միջոցին Յուլիսին քանի մը օր անցուց Բարիզի մէջ, ուր մեծ ոգեւորութիւն առաջ բերաւ իր ներկայութիւնը Լոնտոնի զօրանդէսին մէջ։ Հագած էր սև մետաքսեայ, կարմիր երիզապատ վերարկու մը, լայնեզր գլուխ մուշտակեայ գլխանոց մը, և կուրծքին վրայ Առաջ Հաղթչատանի պատուանշանին զատ Պատուոյ Լեգէոնը։ Ռաս Մաքօննէն 45 տարեկան էր։

ՅԱՐՈՆ ԵՒ ՄԱՆՁՈՒՐԻԱ.— Թագիոյի կէս պաշտօնական Քօկումիսն կը ծանուցանէ թէ ճարտնական իշխանութիւնք փութով պարտաւորեցան կը տեսնեն Մանչուրիան բանալու։ Կանոնական պայմանները վերահաստատուելուն և ապահովութիւնը երաշխաւորուելուն պէս, օտարականք ազատորէն մուտք պիտի գտնեն Մանչուրիա։ Հիւպատոսներ պիտի ընտրուին, և Ճարտն կը փափաքի այնարտի ցոյց տալ իր դիտաւորութիւններուն անկեղծութիւնը։ Մարքիզ Իթօ և Կոմս Ի. Նուլէ պիտի ընկերանան մարշալ Եամակաթայի՝ անոր Մանչուրիոյ մէջ ընելիք ճամբորդութեան առթիւ։ Պատերազմական նախարար զօրավար Թէրաուչիի հրաժարման զրոյցները անհիմն են։

ԴԵՐԶԱԿԻ ՄԸ ԲԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Վիեննայի Ֆրանց Բրուցքի ասուն դերձակ մը, ամերիկեան հիւպատոսարանին միջոցաւ իմացաւ որ Ամերիկայի մէջ իր հանգուցեալ մօրեղբայրը 2 միլիոն 400,000 անգլ. ոսկի կտակէր է իրեն։ Բրուցքի քնիկ Զէհ մըն է։ Իր մօրեղբայրը՝ ատամակի գործակատար մը՝ Նիւ-Եորք գաղթած էր, ուր դեռ անտառներ, և չեսլ ոսկեհանքի տէր եղաւ, որուն կը պարտի իր հարստութիւնը։ Բոլոր իր զաւակները մեռած ըլլալով, իր քեռորդին միակ ժառանգը մնացած է իր ամբողջ հարստութեան։

ԷՏՈՒԱՐԴ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՊՏՈՒՈՏԸ ՄԻԶԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՄԷՋ.— Անգլիական Գեռուիֆ դրահատպատ յօծանաւը Բոր-Թամութէն Մարսիլիա ճամբայ ելաւ, ուղեկցելու համար Անգլիոյ թագաւորին և թագուհիին Մէյերկրականի պըտոյտի միջոցին։

ԶԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Ցայ-Ցէ իշխանին նախագահութեան տակ գանուող չինական պատգամաւորութիւնը Լոնտոն հասաւ, ուր Էտուարտ թագաւորին գալստեան պիտի սպասէ Զինասանի կայսր ինքնակիր նամակը տալու համար Էտուարտ թագաւորին։ Պատուիրակութիւնը Անգլիոյ գլխաւոր և կարեւոր գաւառային քաղաքները պիտի այցելէ։ Պատուիրակութիւնը կը բաղկանայ երեք բարձրաստիճան չինացի անձնաւորութիւններէ։ Նախագահը՝ իշխան Ցայ-Ցէ կայսր հօրեղբօրորդին է, իսկ իր ընկերակիցները, Լի Շէնկ Թօ և Շանկ Բէ Հէնկ, երկուքն ալ կառավարական բարձր պաշտօններ ունին։ Առանց կ՛ընկերանան երեսուն չափ պաշտօնեաներ, կցորդ, քարտուղար և թարգման։ Իրենց քննական պաշտօնին միջոցին այս պատուիրակները քանի մը շաբաթ պիտի մնան Անգլիա, մէկ ամիս Բարիզ և նոյնչափ մըն ալ Գերմանիա։ Իրենց պաշտօնն է ուսումնասիրել կեդրոնական վարչութիւնը և գաւառային կառավարութիւնը։ Իշխան Ցայ-Ցէ պիտի տեսակցի քաղաքականութեան, վաճառականութեան և դասակարգութեան մէջ ամենէն աւելի նշանաւոր Անգլիացւոց հետ։ Շանկ Բէ Հէնկ յայտարարեց հետեւեալը.— «Զինասանի մէջ, Վեհ. կայսրէն սկսեալ ամէն ոք չատ սիրելի է Արեւմտեան դասակարգութեան մեր երկրին մէջ ըրած յառաջդիմութենէն։ Մենք ալ գեղեցիկ գրականութիւն մը ունինք, բայց կը խոստովանինք թէ գիտութեանց և գիւտերու մասին չատ պիտի օգտուինք Եւրոպայէն։ Առանք կ՛ուզենք առնել աւելի։ Կը փափաքինք նաև օգտագործել ձեր առեւտրական գերակշռութենէն, եթէ տեսնենք որ ձեր վաճառականութեան ինչ ինչ մասերը կը յարմարին մեր երկրին մէջ գործածելու։ Սխալ է թէ Ճարտն մեր նախանձը գրգռեց։ Մեր նպատակն է բարեկարգութիւն, և մեր նշանարանն է բարեկարգութիւն, և նախամեծար կը համարինք Անգլիոյ պէս հնագոյն երկրէ մը ընդօրինակել, որմէ Ճարտն ալ ընդօրինակեց։ Դրութիւններ կան որոնք կրնան յարմարիլ Ճարտնի, բայց մեզի չեն յարմարիր։ Մենք բան աղբիւրէն կ՛ուզենք սովրիլ»։

ՅԱՐՈՆՅԻ 600 ՍՊԱՑ ԵՒ ՆԱՒԱՋ ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ.—Անգլիական ջրանցին մէջ ալեկոծութեան պատճառաւ ճիշդ սպասուած ժամանակին չեկաւ ճարտնական Իյօ Մարու շոգենաւը, որ Անգլիա կը բերէ 600 ճարտնցի սպայ և նաւաստի, որոնք Դ. Արուելիզ պիտի տանին Գաւոթիա և Գաարդի երկու զրահաւորները, որոնց չինութիւնը Անգլիոյ մէջ սկսաւ ուսումնասիրական պատերազմէն քիչ առաջ, և որոնք հիմա գրեթէ աւարտած են։ Տիլլի Թիլեկրաֆ հեռաւեալը կը գրէ.—«Սովորական պարագաներու մէջ այս սպաներուն և նաւաստիներուն ժամանումը իրօք ուշադրութիւն պիտի չգրաւեր, ինչպէս եղած են նոյնօրինակ այցելութիւններ անցեալին մէջ՝ երբ սկսաւ անգլիական նաւատաններուն մէջ չինուիլ ա՛յն նաւատորմիղը՝ որով Ճարտն կռուեցաւ և շահեցաւ իր յաղթանակները։ Հինգ-վեց տարի առաջ այս երթալ գալը քիչ չահեկանութիւն առաջ կը բերէր կամ բնաւ ալ։ Բայց այս անկիւնտին մէջ չատ բաներ պատահեցան։ Ճարտն հիմա Մեծին Բրիտանիոյ զինակիցն է, և կրնայ ուրիշ մը ծագիլ — ո՛վ կրնայ գուշակել — երբ մեր երկիրը հանող այս դիւցազն Ճարտնցիք անգլիացի նաւաստներուն հետ քով քովի կոչուին պաշպանել իրենց հասարակաց շահերը Ծ. Արեւելքի մէջ։ Սկզբները ճակատամարտի մէջ եկած ա՛յն պատուական դիւցազներն են որոնք իրենց քաջութեամբ և պարարութեամբ, և պարտքի անձնուիրութեամբ, և կուռելու արուեստին չքնաղ մասնագիտութեամբ մը իրենց ազգը աշխարհի Մեծ Ծովային Տէրութեանց կարգը դասեցին։ Այս չարթաւ Լոնտոն հասնող պատերը և նաւաստները ճիշդ անոնք են որ անցեալ տարի կը կրէին ամէն տեսակ դժուարութիւններ, և ի՛նչ տարագին զոհողութեամբ քաշեցին Բոր Աբ-Թաբի պաշարման բոլոր փառքերը և վերջնական ճակատամարտը Ցուշիմայի Նեղուցին մէջ։ Իրենք գործիք եղան աշխարհի զինեալ Տէրութիւններուն սովրեցնելու դասեր նաւաշինութեան, սպառազինութեան մէջ, որով մինչեւ հիմա գոյութիւն ունեցող նաւատորմիղները հինցած համարուեցան։»

ՔՐՈՆԻԿ

ՁԱՏԿԱԿԱՆ ՈՅԵՐու առթիւ Վարչական ժողովները այս չաբթաւ իրենց վերջին նիստերը գումարեցին։ Այսօր Բաղ. ժողովը եւս իր վերջին նիստը կը գումարէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ՊԻԼԷՃԻԿ կրօն. և Բաղ. ժողովներու հաստատութեան Պարիզքարքական կանոնակը գրուեցաւ և Պարիզքարքանէ իր տեղը պիտի դրուի։

ՊԵՅՐՈՅԻ եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդը կազմուելու վիճակ մը ստացած ըլլալով՝ անդամց մեծամասնութեան հրաժարման պատճառաւ խնդրուած է Պարիզքարքանէն որ մնացեալ երկու անդամներուն վրայ չորս անդամ եւս աւելցուի և անոնց հաստատութիւնը հաղորդուի։ Նախորդ անդամներն են. Տեարք Ալիքսան Սաճեան և Գրիգոր Մանուէլեան. իսկ նոր չորս անդամներն են. Տեարք Գրիգոր Միւհէնթեան, Սահակ Երմեան, Հայկ Թիրեաքեան և Մինրդատ Պարոնեան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆը յանձնարարած է Ռուսաթայի Ս. Թաղ. եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին որ գանէ մինչեւ Զատիկ շաբաթանէ իր պաշտօնը, ասնական օրերու մէջ եկեղեցւոյ գործերը անհնամ չթողելու համար։

ԱՐՂՐՆԻ գանուող Տ. Յովհաննէս Վրդ. Տէր Յակոբեան առաջն. տեղապահ կարգուած էր Զարսանճաք-Զէյկեռ-ծագի միացեալ վիճակաց և յանձնարարուած էր նորընծայ տեղապահին փութով իր տեղը մեկնիլ։ Յովհաննէս Վրդ. հեռագրու ծանուցած է Պարիարքարան թէ պատրաստ է ուղեւորիլ իր պաշտօնատեղին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ մահը՝ վանքին ներսէն միաբաններէն Յակոբ վրդ. Սանասարեանի։ Հանգուցեալը Վանքի էր և վարած էր վանքին մէջ զանազան ներքին պաշտօններ։

ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Թաղ. Խորհուրդը երէկ առաւ խմբովին այցելեց Մայր վարժարանը, ներկայ գանուեցաւ դասաւանդութեանց և ինչ ինչ տեղեկութիւններ օտարաւ վարժարանին ներքին կրթական վիճակին վրայ։

ԷՏԻՆՃԻՒԷՆ կը գրեն մեզի մարտ 13 Թիւավ.— Անցեալ շաբաթ օր Պանորմա-Պալրքէսիրի Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Կարապետ Ս. Վարդապետ էտինճիք ժամանեց։ Թէեւ հարուրը ուշ տեսն հասաւ տեղի դարձեալ խուռն բազմութիւն մը դիմաւորելու գացած էր։ Նոյն իրիկունը առաջնորդ հայր Սուրբը չքարոզեց և միայն օրհնեց ժողովուրդը և չարաթ իրիկուն քարոզեց երկար բազմութեան մը ներկայութեան։ Արարողութիւնները տեղի կ՛ունենային դպրոցին սրահին մէջ ուր կը կատարուի ժամերգութիւնը առ ի չգոյէ եկեղեցիի։ Տ. Կարապետ վրդ. կիրակի օր եւս քարոզեց։ Նոյն օրը նախորդ կազմալուծեալ Թաղականութեան տեղ, քուէարկութեամբ նոր Թաղ. Խորհուրդ մը կազմակերպեց։ Իրիկունը Առաջնորդը դարձեալ քարոզեց, սակայն այս անգամ կիսաչէն եկեղեցիին բեմէն։ Երկուշաբթի օր Տ. Կարապետ վրդ. ընկերակցութեամբ տեղացի մէկ քանի ազգայիններու և քահանային Էրէգ մեկնեցաւ Գիւմգամ պէտին այցելելու համար։

ԳՈՒՆԶԿՈՒՆՇՈՒԿԻ ուղղեցին Տ. Կարապետ Ա. քհնյ. խնդրած է Պարիարքարանէն որ Գալաքճեան Մարգէս վրդ.ը Զատկական ասներու առթիւ առժամեայ քարոզչի կարգուի տեղւոյն եկեղեցիին։ Ս. Պարիարքը արձանեց։

ԳԱՆՏԻԼԼԻի նորակազմ Թաղ. Խորհուրդը գումարելով այս կիրակի օր, իր դիւանը կազմած և յայտագրած է Պարիարքարան. Առաքել Աբիկեան (ատենապետ), Արմենակ Այվազեան (ատենադպիր) և Միհրան Մերճանեան (գանձապետ)։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՐԴՈՑ վերջին նստին մէջ հետեւեալ անօրինութիւնները եղած են.— 1. Խորհուրդը քննելով Գաթալի եկեղեցւոյ և Տիվրիկի Պոլսոյ կալուածոց ժառանգաւորաթեան հաշիւները հաստատեց անոնց ճշդութիւնը և մասնակարարութեանց օրինաւորութիւնը։— 2. Ֆէրիգիւղի եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցական հաստիքներու մասին իր և Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ միջև եղած ունեցած նորագոյն կարգադրութիւնը հաղորդելով, հաստատութիւնը խնդրած էր։ Խորհուրդը նկատելով որ այս մասին Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ հաստատեան գիրը կը պակսի, հարկ դատեց առանց զոյն ըստ այմ կարեւորը անօրինութիւնը հաստատ։— 3. Բումելի Հիսարի Թաղ. Խորհուրդը մասնաւոր էր եկեղեցւոյն 901-905 տարեշրջանները մասնակարարութեան հաշիւները քննելու և վերադարձնելու համար։ Խորհուրդը յանձնեց զանոնք կնոջ. համարակալին նախքանչելու և տեղեկագրելու համար։— 4. Սամսունի մէջ Տնտես. Խորհրդոյ ընտրութիւն կատարուած և արդիւնքը Վիճակին Ս. Առաջնորդին կողմէ յայտագրուած ըլլալով, Խորհուրդը արձանագրեց անդամոց անունները և քաղաքականաց գիր ուղղեց Նորակազմ Խորհուրդին։— 5. Կոնտրիոյ Վիճակին մուգաթայի տրոց մասին Առաջնորդ Սրբազանի առաջարկութիւնը նպաստաւորութեան առնելով, բանաւոր գաւ և պարզելով իր տեսութիւնները, գործադրութիւնը խնդրեց Ս. Պարիարքէն։— 6. Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ տեփական Սկիւտար Պազար Պաշչի գեռնի վաճառման մասին խնամակալութեան առաջարկութիւնը յետ քննութեան շահաւոր և ընդունելի դատեց և խնդրեց Ն. Սրբազնութենէն տալ կանոնական արտօնութիւնը։ 7.—Ռումանիոյ Պատասաղ քաղաքին եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը իր պաշտօնավարութեան տասնի հաշիւները դրած էր ի քննութիւն յարակից բացատրական տեղեկագրով մը. Խորհուրդը այդ հաշուց քննութենէն համոզում դայցուց թէ հոգաբարձութիւնը խնդրի մասը կատարած է իր պաշտօնը և այս մասին տեսութիւնները յայտագրեց Ս. Պարիարքին։

«ԳՆԵՑԷ՛Ք, ՄԻ ԳՆԷ՛Ք».—Այնքան պեռ կը գրէ մեր թղթակիցը. — Տեղւոյս Առաջն. Փոխանորդ Հայրը՝ ըստ որոշման Տնտեսական Խորհրդոյ, կիրակի օրը կը ծանուցանէ ժողովրդեան որ «Թեթեւներ գնելով անկեն գերեզմանատունը, զոր բերել տուած է Տնտեսական Խորհուրդը և եկեղեցւոյ դրսի դրան առկեւ կը դնէ»։ Իսկ նորընծայ քահանայ մը «Տէր Ողորմա»ի տաեն կը յայտարարէ.— «Այսօր կիրակի է ուրբ պահեցէք, ա՛ և է գնում մի՛ բնէք»։ Այս «գնեցէք»ի և «մի գնէք»ի ծանուցման վրայ նոյն օրը Խառն ժողովը կը գումարուի Առաջնորդարան, և կ՛որոշի Առաջնորդ Հօր գրել իրազեկութիւնը և նիւթական կամ բարոյական պատիժ սահմանել Առաջն. Փոխանորդ հոր ծանուցումը հերքող այս նորընծային համար։ Խառն ժողովը իր որոշումները տալու ատատ է բուժումն վիրաւորեալ օրտերու. սակայն, ինչո՛ւ որդար պատիժ մը չսահմաներ այն քահանային համար, որ յանդգնեցաւ կրօն. հարց առնլու Առաւանաժներին ու անոր ատենը անարգելու։ Ինչո՛ւ բարձի Թաղի ըրաւ համանման ընթացք մը, զոր տարի մը առաջ ուրիշ նորընծայ քահանայ մըն ալ ունեցած էր աւելի տեղքաքավար կերպով. Ինչո՛ւ յարմարագոյն պատիժը չորոշեր այն Տէր պապային համար, որ սակաւին ինքնագլուխ և տնձարձակ՝ կը յանդգնի չարունակել իր ընթացքը՝ քարոզելով եկեղեցւոյ չրջանակէն դուրս հակառակ կրօն. Իշխանութեան կողմէ արուած որոշումներուն։ Ինչո՛ւ չդատապարտեր այն քահանաները որոնք կրթական և եկեղ. հասատաութիւններու չուրջ անոնցմէ զրոյցներ հանելով ա՛ռ ու ան կ՛արատաւորեն՝ ուտեր յերիւրելով և զրպարտելով անխղճաբար։ Զօրն ասիկամ զոն խոստովանիմ. մրթէ այս արարքներ ունեցող քահանաները նուազ յանցաւոր են։ Միայն մեզ համար եթէ զարմանալի կէս մը կայ, ան ալ մեր կրօն. Ժողովոյ մշնջենական լռութիւնն է. ինչո՛ւ այս զեղծումները չի քններ ու տեղեկագրեր Ն. Ս. Օնուութեան՝ որ շեմ նախանձախնդիր է եկեղեցական օրինաց գործադրման և քահանաներու բարեբարքման։ Աւելի զարմանալի է որ կրօն. Ժողովը գէթ վիճակին Առաջնորդ Ս. Հօր ուշադրութիւնն ալ չի հրաւիրեր այս անցուդարձերուն վրայ. քանի որ գրեցինք թէ Առաջնորդ Հօր ներկայութեանը մեր ակնարկած քահանաները մէյմէկ օրինապանութիւն կը գտնային։

ՀԱՑ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Կ. Պարիարքական փոխանորդ Տ. Սահակ արքեպիսկոպոս Հաճեան, երէկ քաղաքապետարան երթալով, չնորհաւորական այցելութիւն ուաւ նորընծայ քաղաքապետ Վահիտ. Բէյին փաշայի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Կալուածոց Հոգաբարձութիւնը երէկ նիստ գումարեց Մեն Նոր Խանի դպասենեակին մէջ և զրաղեցաւ կարգ մը կալուածական խնդիրներով։

ՍՂԵՐԴԷՆ կը գրեն մեզի Փետրվար 17 Թիւավ. — Տեղւոյս Ս. Զաքարիա քհ. Զաքարեանը վախճանեցաւ Փետրվար 10ին ժամասանդէ։ Հաճեւեալ օրը չարաթ՝ վերջին օծման և Թաղման արարողութիւնները տեղի ունեցան նախագահութեամբ Տեղապահ Տ. Կարիւն վրդ.ի և խուռն բազմութեան մը։ Արարողութեանց մասնակցեցան նաեւ Աստուց քահանաները իրենց դպիրներուն հետ. տեղական սովորութեան համեմատ մարմնը ամփոփուեցաւ եկեղեցիին մէջ։ Վախճանեալ Տ. Զաքարիա քհնյ. 1894ին Եդեսիոյ Մխիթարեան Խորէն Ս. Եպիսկոպոսէն քահանայ ձեռնադրած էր Սղերդի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին վրայ։ Տ. Զաքարիա քհ. կանուխ ամուսնացած ըլլալով՝ վեց մանչ զաւակ և քանի մը թոռնիկներ կը թողու։ Իր ազգատոհմը ցարդ քաջասուն և վեց քահանայ և մէկ վարդապետ նուիրած է Հայ եկեղեցւոյ, որոնցմէ դեռ կ՛ապրին կարնոյ առաջնորդ Զաւէն Ծ. վարդապետը և Ն. Գերազասութեան հայրը Տ. Աւետիս քհ. ի Պաղատա։ Տ. Զաքարիա, իր կենաց վաթսուն տարին թեւակոխած ըլլալուն հակառակ, առատին չատ առողջ ու առոյգ էր, գլուխին մաղերուն մէջ հազիւ արծաթ թելեր սպրդիլ սկսած էին, իսկ մօրուքն ու ընչացքը սեւնան էին։ Մինչեւ վերջին օրերս դեռ անկողին չինկած հեռուան և յաճախ մենաւոր կը համբարձէր մատեան գիւղերը՝ մատակարարելու համար եկեղեցիի ու հոգեւոր հովիւ զուրկ ժողովուրդին կրօնական պէտքերը։ Այժմ Տ. Զաքարիա հոր վախճանումով Սղերդի մէջ միայն մէկ քահանայ կը մնայ, Տ. Եղիշէ քհնյ. Մաղրատեանը, որ ուսերդ է ըսել մինակ չի կրնար հոգալ տեղւոյս ժողովուրդին հոգեւոր ամէն պէտքերուն և որ ի սրտէ կը բաղձայ ունենալ իրեն օգնական կարգակիցներ. ըստ որում ինքն ալ բաւական ծերացած ու տկարացած է արդէն։ Տեղապահ Ս. Հօր անկ է յարմարագոյն կարգադրութեամբ վերջ մը տալ իր սեղանին վրայ դրուած սա քահանայական հարցին, եկեղեցւոյ պաշտաւութեան և շինութեան համար։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒՌԻ աղքատախնամին 56 դրուշ նուիրած է Մինրդատ էֆ. Համբարձումեան, սղրացեալ Օր. Աբաքի Մ. Համբարձումեանի յուղարկաւորութեան առթիւ՝ փոխան ծաղկեպսակի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ անցեալ Յունվար ամսոյ մէջ հեռաւեալ նուիրատուութիւններ եղած են։

Մէրտէկէօղի մէջ չրջագայած պանակէն՝ 108, Վարդան էֆ. Պոլատեան (Մէրտէկէօղ), Յակոբ էֆ. Ս. Պողոսեան և եղբարք, Սահակ էֆ. Համամճեան, Այրի տիկ. Վիրժին Ց. Էսատեան, Թումիկ էֆ. Կեսարեան, Զենոբ պէյ Մէրտիրճեան, Յովսէփ էֆ. Թագաւորեան, տիկ. Էրիքա Հ. Սէֆերեան՝ 108ական, Պապի էֆ. Պապոեան՝ 100, Սաղոմոն էֆ. Յովհաննէսեան (Գուրտուր), Մկրտիչ էֆ. Գրիգորեան՝ 95ական, Անդրանիկ և Օր. Իսկուհի Գ. Գէյլամճեանի գանձանակի հասոյթ յիսկէնտրուն՝ 70, Գառնիկ էֆ. Գէյլամճեան (Իսկէնտրուն), Օնիկ էֆ. Աւլանեան, Կիւրեղ էֆ. Սըրապեան, Նշան էֆ. Հանէսեան, Գառնիկ Յովակիմեան, Զարմայր Սանթրիկեան (Երզնկա), Յովհաննէս Պոյաճեան, 54ական։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

27 Մարտ 1906

Տրանս. 3%	(3% Français)	99 22
Օսմ. Միացեալ	(B. Ott. Unif.)	93 75
Երկաթուղի	(Lois Turcs)	145 —
Գանգ Օթթ.	(Banque Ott.)	648 —
Օսմ. Մաքս. նոր փոխառ.		— —
Պալիա Գրաս-Այպոն		— —
Բէյթ	(Tab. Turcs)	410 —
Թրանվայ	(Tramways)	51 —
Սպանիական		— —
Ռուսական 3%		— —

ՐԷՄԱԻ

ԹԷՎԱՏԻՀԱԹ

Իզմիրէ իմացուցին թէ «Ակէնկ» կազէթասը տեղիք իմացուզը վէ սէր մուհարրիրի իզզ. Նազմի էֆ.ի թերթին ուրիպէի Սանիւէ ոընիֆը Միւսթէմլէքի Թեվֆիկ պուրուսմաշ ասը։

ՆԸՇԱՆ

Մէմուրիյին Միւլքիյէ գոմիսիոնը ազասնան սատ. եանէմ պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ թէպարիլէն իքնճի ուրիպէտէն Մէշքիտ։

Մարտին տանճազը մէճլիսը իսաբէթի ազասնան հանի Ապտիւլ-Գասէր բաշայա իւչունճի ուրիպէտէն Մէշքիտ նիշանը զիշանլարը ինան պուրուսմաշ ասը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԳԵՏԸ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ.— Նոր քաղաքապետ Բէյնիա փաշա, ինչպէս գրեցինք, խիստ հրահանգներ առաւ որ ճշդէ յարգելի Բարձրագոյն հրամանին որամարութիւնները՝ պահպանելու համար։ Բոլոր հայերը պիտի գրաւեն և ծախողները պիտի պատժեն օրէնքին համաձայն։

∴ Սրամպուլ կ՛ըսէ թէ Բէյնիա փաշա միջոցներ ձեռք առած է Բերայի Մեծ Փողոցին սալարկումին համար։ Առջի օր հեռագիրով Պանարմայի գումարտակին հրաման թէ Քարաքոյի սալաքարերուն վերջին գիծը քանի՞ է։ Նոյնպէս լաւ վիճակի մէջ պիտի դրուի Թաքսիմի և Բանկալթիի միջև գտնուած պղտոտան։ Համաձայնութեան մը հետեւանքով, քանի մը օրէն պիտի սկսին փլցուիլ նաև, Մեծ Փողոցին վերայ, Ռուսական և Հելլանական դեսպանատան արտաքին դուռները, որոնք ճամբուն մէջ ցցուած մնացած էին, փողոցը լայնցնելու առթիւ յարակից շէնքերուն փլուզումին և վերաշինութենէն ի վեր։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ կառավարիչ Համտի պէյ, ցաւօք կը լսենք թէ հիւանդ է և մէկ քանի օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղին չի յաճախեր։

ԹՈՒՐՔԵՒՈՒԼԿԱՐ 1900ի առաւարկան պայմանագիրը նորոգելու համար, առջի օր Գալիս ժամանեցին պուլկար պատուիրակները, վիճակագրութեանց տնօրէն Մ. Կէրմանով, պուլկար ազգ. պանքային տնօրէն Մ. Գուէվ և ելմտական նախարարութեան դիւանին պետ Մ. Զաքալով։ Գալոյ պուլկար գործակատար Մ. Նալէվիչ և պաշտօնեաներ դիմաւորեցին պատուիրակները։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Գ. ազ Բալիէ, վաղը Գալիս կը ժամանէ Վիեննայէն։

ՊՈԼՍՈՅ Ապահովագրական Ընտրակը աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար կազմուած յանձնաժողով մը կարգ մը օրաշուներ ուսաւորոնք իսկոյն սկսան գործադրուիլ։ Ամենէն առաջ մնացուկին ծախքերը նկատողութեան առնուելով, բաւական զեղչեր եղան։ Որոշուեցաւ նաեւ թէ երբ այդ ընտրակին ուսանք թողուած կալուածի մը վաճառումը հարկ դառնայ, տեղւոյն մէջ տարի պայմանաժամ պիտի տրուի և այդ պայմանաժամ ուարտեէն հաքը կալուածին տէրը եթէ նորէն պարքը չվճարէ, այդ պարագային ընտրակը պիտի կրնայ նոյն կալուածը իր անունը փոխանցել։ Մինչեւ կը միանգամայն սկսած է փոքր քանակութեամբ դրամներ փոխ տալ դիմողներուն։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Իզմիրի պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ Իզմիրի Աբեռեռից վարժարանին և հրեական որբանոցին ու հիւանդանոցին համար կազմակերպուած վիճակահանութիւնները ջնջուած են, և ասկէց հաք չպիտի քաշուին։ Գրուսայի արեռեռից վարժարանին ի նպաստ կազմակերպուած վիճակահանութիւնն ալ ասկէց առաջ ջնջուած էր։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ՍԵՒ ԾՈՎԻ նեղուցի բերանը Ակվայի նաւահանգիստը որ մեծ կարեւորութիւն ունի ռազմի և փոյթի վաճառականութեան համար, ուստի եւս պիտի ընդարձակուի։

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ և հանքերու հասոյթը անցեալ եւմսական տարւոյն մէջ 25,000 ոսկի ունի եղած է։

ԱՐԻԵԼԵԱՆ ճեպընթացը որ Պոլսէն մինչեւ Բարիզ 63½ ժամէն կ'երթար։ Այժմ, գծին վրայ կատարուած բարեփոխումներու և Սէմպլոնի գեռնուղիին չնորհիւ ճամբան կրճատած ըլլալով, նոյն ուղեւորութիւնը կարելի պիտի ըլլայ քիչ առեն էն կատարել 43 ժամէն։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ գործիքներու նման, գինիի պատրաստութեան և խաղողի թնահաման յատուկ մեքենաներն ալ մաքսատուրքէ զերծ պիտի մնան։

ՆՈՒԱՋՈՒՐԴ.— Մաքսային վերանայումը նուազուրդի դրած է Սելանիկի մաքսային նոր չէնքին չինութիւնը՝ պատրաստած յատակագիծին և յանձնառութեանց տարին համաձայն։ Դիմել հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, Մաքսային Խորհուրդին։

ԿԷՄԼԷԳԷԿԻ իտարէի ժողովին անդամ ընտրուեցաւ գինուորական դեղագործ Սահակ էֆ. Լաթիֆեան

ԲԵՐԼԱ, Ինֆօն-Ֆրանսէզի սրահին մէջ, կիրակի օր տեղի ունեցաւ Սէն-Վէնսան ազ Բոլ տիւ Սաքրէ-Քէօռ մարմնին տարեկան հանդէսը ի նպաստ նոյն մարմնին պատպարած աղքատներուն։ Երաժշտական կտորներ նուագուեցան, երգուեցան և թատերական մը ներկայացուեցաւ։ Օր. վ. Գէլիքէի քանիցս ծափահարուեցաւ, իր դերասիկ և կերթ ձայնին համար։ Դատարին առեն, Տիկնայք Լաղեանի, Աղնաւորի, Նուրիճանի, Օր. Դալյումճեանի, Երկանի և ուրիշներու կողմէ կատարուեցան իրեղէններու վաճառումներ, որմէ հասոյթ մը գոյացաւ, ի նպաստ աղքատներուն։

ԲՈՒԼԱՆԹԻ ուռ քարերով պուռ մը կորսուած է Մարտ 6/19ին, Թիւնէլին ու Քեպրիանէի միջեւ։ Դիմել Մանզուսկի Խմբագրատունը, լաւ վարձատրութիւն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐը

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՆԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.—Գրած էինք թէ շաբաթ ցրեկ, հուկթավառաւ Էսկի-Զաղրայի Սաադէ, Պոլս, Էսկի-Զաղթիէի հաւէլ կողմը, ամայի փողոցին մէջ անծանօթի մը կողմէ վիրաւորուած էր, և յետոյ Ոստիկանութեան հիւանդանոցը փոխադրուելով հոն մեռած էր, առանց ճանչնալու թէ ո՛վ էր ոճրագործը։ Սակայն, կեդր. ուսագ քօմիսէր Մահմուտ պէյ և Բ. քօմիսէր Վէյսել էֆէնտիի ոգեռաջակցութիւնը և խիստ քննութիւնները արդարութիւնը պարզեցին։ Հետազօտութիւններէ և ոճրին վայրի մէկ ուսէն կնոջ մը վկայութենէն հաստատուեցաւ թէ ոճրագործները երկու հոգի էին, որոնցմէ մէկը երկոյնահասակ, նիհար, աղուամազ պեխով և սպին վրայ պիտակաւոր պառանի մը ալ փախաւ, իսկ միւսը ձախ։ Ուրիշ ծանօթութիւններէ ալ հաղորդուեցաւ որ նշանակուած անձը Սարկի անուն 19 տարու պառանի մըն է, դատարկաչրջիկ, որ Սուլք-Զէշմէի առհմանները մէջ կը գտնուի։ Անմիջապէս լուր արուեցաւ նոյն չրջանակի հսկող-պաշտօնեայ Սալիհ էֆ.ի և Ֆայիզ էֆ.ի, որոնք խուզարկութեան սկսան։ Վերջապէս Սէրէթճիլեր, Մուսթաֆա Տայիի խանութը կոխեցին, ուր մանելով գտան պարսկ բանիսբանեանէ Ալին, որ թիթեղի երեսս տնուկներու վրայ փած էր իր անկողինը։ Պաշտօնեաները հարցուցին Սարկին, սակայն պարսիկը տեղեկութիւն չուննալը յայտնեց։ Սալիհ էֆէնտի, իբր որամիա մարդ, կաց ու դիրքէն հասկցաւ թէ կասկածելի բան մը կայ, սկսաւ փնտռտուքի, և իրաւ ալ անկողնին տակէն կծկած չոն մը ելա քաշեց հանեց Սարկին։ Սարկի նախ ուրացաւ, սակայն յետոյ քաւ թէ ուրբաթ դիշեր, սպանեալին հետ Ղալաթիա գացած էին, երգեցիկ-սրճարանները արբեցած և յետոյ միասին բաղնիք գացած։ Առաւոտ բաղնիքէն ելելուն, քիչ մըն ալ խմած են և Պոլսոյ կողմը անցնելով էնին Զալուշի սրճարանը նստած են, ուրկէ բաժնուած են։ Սակայն վկայ կնոջ հետ դէմ դիմաց բերուեցաւ և ա՛լ չի կրցաւ ուրանալ։ Սարկի քնկեր մըն ալ ունէր Նիքօ անուն, որուն հետ կ'երթայ թէ մասդրած էին հաւկթավառաւ Սաադի դրամները գողնալ, և այս պառառաւ գործած էին խուժդուժ ոճիրը։ Բայց սպանեալին աղաղակներէն ժամանակ չեն կրցած ունենալ կողոպտել զայն և փախած են։ Սաադի վրայէն գտնուեցան 59 մէճիտ, 7 քառորդ, 3 օսմ. ոսկի, 2 քրմից, կէս անգլիական և կէս ֆրանսական։

ԳՈՂՆԻ մասն Բանկալթի, ռուսական դեսպանատան նախկին Թարգման Շամանճեան էֆէնտիի տունը, սակայն անեղները խմանալով, փախան։

ԴՐՈՇՄԻ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ

ԳԼՈՒԽ Է.

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐԸ

Յօդ. 62. — Վճռաբեկ Ատենի ընդհանուր դատախազը աղերսագիրներու դիւանին պարտի յանձնել 60րդ յօդուածին մէջ յիշուած թուղթերն ու միանգամայն անոնց պատասխանագիրը, այդ թուղթերը սապատելէ ուրը որ վերջը։ Աղերսագիրներու դիւանը անմիջապէս պիտի քննէ զանոնք ուրիշ օ և է բանէ ուրի նախընտրութիւնը տանց տալով։

Յօդ. 63. — Աղերսագիրներու դիւանին կողմէ արուած վճիռը երեք օրուան միջոցին պիտի հաղորդուի Վճռաբեկ Ատենի ընդհանուր դատախազին, որ զայն նոր երեք օրուան պայմանաժամ մը միջոցին պիտի ուղղէ բնակավայրի դատարանի ընդհանուր դատախազին, կամ եթէ ընդհանուր դատախազ չկայ՝ դատարանին, զեկուցուելու համար պահանջը մերժուած կամ դատապարտուած կողմին։ Այս վճռին մէկ պատճէնն ալ պիտի զեկուցուի միւս կողմին։

Յօդ. 64. — Եթէ աղերսագիրներու դիւանը բեկանէ դատարանին վճիռը, այս վերջինը որուած որոշումը իրեն հաղորդուելու պարագային կրկին դատին քննութեան պիտի ձեռնարկէ։

Եթէ դատարանը պնդէ իր առաջին որոշման վրայ, այս նոր վճռին դէմ ըլլալիք դիմումը պիտի քննուի Վճռաբեկ Ատենի ընդհ. ժողովին կողմէ։

Երկրորդ անգամ տեղի ունենալիք այս վճռաբեկութեան դատին նկատմամբ գործադրելի են 60, 61, 62 և 63րդ յօդուածներու արամադրութիւնները։

Այն պարագային որ վճռաբեկութեան համար եղած նախորդ դիմումը երաշխաւորութեան մը ներկայացուելու վրայ տեղի ունեցած է, այս երաշխաւորութիւնը պիտի վերանորոգուի։

Դատարանը պարտաւոր պիտի ըլլայ ընդհ. ժողովին կողմէ արուելիք վճռին համակերպելու։

Վճռաբեկ ատենի դիւանէն ուսգանքի առթիւ արուած իրաքանչիւր անհատի վերաբերեալ վճիռներու մասին միայն առարկութիւն կարելի է ընել։

Այս առարկութեան խնդրագրին մէջ 60րդ յօդուածին մէջ յիշուածին համաձայն պէտք է որ ցոյց արուին պատճառները և յիշուի թէ իբր դատապարտութիւն վճռուած ուսգանքը հաստատուած է, և կամ արամադրուած երաշխաւորութիւնը արուած։

Այդ աղերսագիրը պիտի մատուցուի դատարան, որ աղերսագրին իրեն տրուած թուականէն սկսեալ մինչեւ ութը օր պիտի տայ վճիռը։

Այս աղերսագրին նկատմամբ գործադրելի պիտի ըլլան նաեւ յիշեալ յօդուածին արամադրութիւնները։

Վճռաբեկ Ատենին կողմէ արուած դրոշմատուրքի կամ ուսգանքի որոշումները չեն կրնար վերքննուիլ։

Յօդ. 65.— Դրոշմատուրքի Օրէնքին հակառակ եղող պարգեւներէ առաջ եկած դատավարութիւնները դատական օ և է ծախքէ զերծ են, բացի վճռագրի ծախքէն և բարեպաններու վարձքէն։

Յօդ. 66.— Դրոշմի Օրէնքին հակառակ ընթացքի մէջ գտնուողին մասնաւոր պարգային, ուսգանքը անոր ժառանգորդներէն չպիտի պահանջուի, և այս վերջինները միայն դրոշմատուրքը պիտի հատուցանեն։

Սնանկութեան պարգային, դրոշմատուրքն ու ուսգանքը սնանկութեան «մասա»էն պիտի գանձուին, առաջինը իր ուանձնայնորհեալ պարգէ և երկրորդը՝ իր սովորական պարգէ։

Յօդ. 67.— Տուգանքի դատապարտել տալու համար բացուած դասը՝ դրոշմատուրքին հատուցուելը հարկ եղած օրէն մինչեւ տարի եւ ամիս կը կորսուի։

Ներկայ օրէնքին հրատարակութեան թուականէն առաջ պատրաստուած մուրհակներու, թուղթերու և ծանուցումներու համար միւուրը զեմանը այս վերջին թուականէն սկսեալ կը հաշուուի։

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԱՑԻ ԵՒ ԱՑԻ, ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յօդ. 68.— 1310 Բամազան 5ի Դրոշմատուրքի Օրէնքին գործադրութեան դրուելէն առաջ գործադրուած օրէնքին հակառակ ըլլալով պատրաստած մուրհակները, թուղթերը և ծանուցումները՝ մարդուք չի հատուցուած մուրհակներ, թուղթեր և ծանուցումներ կ'ընդունուին, և կամ անոնց նկատմամբ գործածութիւն կը կատարեն, կէս կէս օսմ. ոսկիի տուգանքի մը ենթակայ պիտի ըլլան։ Ցիշեալ դրոշմատուրքը իրաբերաշխաւոր ըլլալու դրութեան համաձայն պիտի գանձուի այդ պաշտօնեաներէն՝ որոնք իրաւունք պիտի ունենան դիմելու այն անձին, որ այդ մուրհակները, թուղթերը և ծանուցումները պատրաստած է։

Յօդ. 69.— 1310 Բամազան 5ի Օրէնքին գործադրութեան դրուելէն մինչեւ ներկայ օրէնքին գործադրութեան դրուելը պատրաստուած մուրհակները, թուղթերը և ծանուցումները՝ եթէ դրոշմատուրքի տեսակէտով օրինական արամադրութեանց հակառակ վիճակի մէջ կը գտնուին, ներկայ Օրէնքին հրատարակութեան թուականէն սկսելով մինչեւ վեց ամսուան միջոցի մը մէջ Հանր. Պարտքի մասնաճիւղերուն ներկայացուելու առենին միայն դրոշմատուրքի գանձման ենթակայ պիտի ըլլան, որ պիտի պահանջուի համաձայն գործադրութեան դրուող Օրէնքին առենին, երբ այդ տուրքը հարկ է հատուցանել։

Այս տուրքը պիտի հատուցուի ցոյց տուողին կողմէ, որ իրաւունք պիտի ունենայ օրինապէս տուրքը հատուցանելու պարտաւոր եղող անձին դիմելու։

Ցիշեալ պայմանաժամը անցնելէ ետքը, եթէ այդ մուրհակները, թուղթերը և ծանուցումները ցոյց արուին Պետական պաշտօնատան, զանոնք կրողը պիտի հատուցանէ դրոշմատուրքն ու ուսգանքը, ներկայ օրէնքին արամադրութեանց համաձայն։ Թուղթերը կրողը ստիպեալ անձին դիմում ընելու իրաւունք պիտի ունենայ միմիայն դրոշմատուրքին համար։

1304 Ճէմազի-իւլ-էվվէլ 13է և ներկայ օրէնքին գործադրութեան դրուած թուղթերն միջեւ, պատրաստուած պաշտօնեաներու «Թէրճիմէի հալ վարագաը»ները և անոնց յարակից թուղթերը երբ դրոշմատուրքի Օրէնքին հակառակ ըլլան ուսգանքի չպիտի ենթարկուին, այլ միայն ներկայ Օրէնքին համաձայն դրոշմատուրքի հատուցում պիտի ըլլայ։

Յօդ. 70.— Արեւելեան Բումէլիի դրոշմաթուղթ կրող բոլոր թուղթերը —այդ նահանգին մէջ պատրաստուած ըլլալու պայմանաս— թուրքիոյ միւս նահանգներուն մէջ դրոշմատուրքի զերծ պիտի ըլլան։ Նաեւ առ հատարակ Թուրքիոյ նահանգներուն մէջ գործածուող դրոշմաթուղթ կրող բոլոր թուղթերը դրոշմատուրքէ զերծ պիտի մնան Արեւելեան Բումէլիի մէջ։

Յօդ. 71— Եթէ թուղթերուն և մուրհակներուն մէջ ցոյց արուած գումարները ոսկեդրամ են։ Օսմ. ոսկին 100 ղ.ի հիման վրայ պիտի հաշուուի։ Եթէ ուրիշ օ և է դրամով ծանուցուած են, արծաթ մէճիտը 19 ղրշ.ի վրայ պիտի հաշուուի։ Եւ այս եղանակով գոյացած գումարը իբր հիմ պիտի ծառայէ դրոշմատուրքի գանձման։

Օտար դրամները՝ Օսմ. ոսկին 100 ղրշ. նկատելով տարեւ դրուած տարեկան գնոյցին համաձայն պիտի հաշուուին։—

Անգլ. ոսկին	ղշ.	110.—
Ֆրանքը	»	4.40 սթ.
Ռուպլին	»	11.75 »
Մարքը	»	5.40 »
Ֆուրանը	»	4.50 »
Տոլարը	»	23.— »
Ֆլորինը (հոլանտական)	»	9.— »
Բուրին	»	7.50 »

Միւս բոլոր դրամները, որոնք ի վերեւ յիշուած չեն, պիտի հաշուուին դրոշմաթուղթը փակցուելիք օրուան գամպիյի գնով։

Յօդ. 72. — Այս գլուխին մէջ յիշուած մուրհակներու և թուղթերու դրոշմատուրքը պիտի գանձուի յաւելուածական որոշ կամ համեմատական դրոշմաթուղթեր փակցուելով, որոնց նմոյշները կցուած են ներկայ Օրէնքին։

Յօդ. 73. — Բոլոր անչարժ կալուածներու, և ամէն կարգի նաւերու և ծովային փոխադրանաւերու թողման և փոխանցման ձեւակերպութեանց վերաբերող տեղեկագիրները յաւելուածական դրոշմատուրքի մը ենթակայ են՝ 11րդ յօդուածին մէջ ցոյց արուած համեմատութեանց համաձայն։

Թողման և փոխանցման գործողութիւնները եթէ միւնոյն տեղեկագրին մէջ յիշուած են, այս գործողութիւններէն իւրաքանչիւրը ենթակայ պիտի ըլլայ առանձին տուրքի։ Փոխանցման գործողութիւններու մէկէ աւելի ըլլալու պարագան տեղի չի տար դրոշմատուրքի կրկնութեան։

Յօդ. 74. — Իբր հասոյթ նշանակուելիք ամէն կարգի տուրքերու և գումարներու գանձումը հատատող և պետական պաշտօնատան, երկաթեան մասուկներու, պետական հասոյթներու վարձակալներու և գանձումի բոլոր պաշտօնեաներու կողմէ արուած քնարկելիները և հատուցագիրները 20 փարայի յաւելուածական որոշ դրոշմատուրքի մը ենթակայ պիտի ըլլան։

Այս ընկալագիրներու և հատուցագիրներու յանձնուիլը պարտաւորիչ է։

Եթէ տուրքը գանձուած է յանձնումովը կարօնաւոր ընկալագիրներու կամ ցուցակներու, որոնց հետեւը պէտք է որ արձանագրուին հատուցումները, կարօնները, ինչպէս նաեւ եռեւի կողմի արձանագրութիւնները ենթակայ չպիտի ըլլան դրոշմատուրքի։ Միայն 20 փարայի դրոշմաթուղթ մը պիտի փակցուի միեւնոյն տուրքի թէզքէրէին և ցուցակին վրայ։

Յօդ. 75.— 20 փր.ի որոշ տուրքի մը ենթակայ են.—

Անցնելու հրամանագիրները, էտամ թէզքէրէօնները, ձրի թրանսիթի թէզքէրէները, ինչպէս նաեւ անոնց տեղը բռնող արտօնագրերն ու իլմիխապերները, որոնք պաշտօնատուներու կողմէ անհատներու կը յանձնուին՝ ամէն կարգի փոխադրութեանց համար։

Տատանորդի և կամ ուրիշ տուրքերու տեղ թղթուած արմտիքներու եւ ուրիշ իրեղէններու փոխարէն արուած ընկալագրերը։

Ամէն ձեւով ծխախոտի և թէմպէքիի վաճառման արտօնագիրները։

Թղթապատութեանց կողմէ յանձնուած տեղափոխութեան արտօնագրերը, ինչպէս նաեւ ամէն կարգի ճամբաներու բացման և նորոգման արտօնագրերը։

1 ղշ.ի հատատուն տուրքի՝

Թողման և փոխանցման թէզքէրէները, չիւրութեան կամ նորոգութեան թէզքերը, և 100 ղշ.է մինչեւ 200 ղշ. եղող էռնաֆ թէզքէրէօնները եւ ցուցադրութիւնները։

3 ղշ.ի՝

Զինորութեան արտօնագրերը, Կ. Պոլսէն և նահանգալուս քաղաքներէ տարբեր տեղերու մէջ յանձնուած որոշութեան արտօնագրերը, դէնք կրելու արտօնագրերը, և 200 ղշ.էն մինչեւ 300 ղշ. եղող էռնաֆ թէզքէրէօնները ու ցուցադրութիւններու արտօնագրերը։

5 ղշ.ի՝

«Բաւավան»ները, և 300 ղշ.է վեր եղող էռնաֆ թէզքէրէօնները ու ցուցադրութեանց արտօնագրերը

10 ղշ.ի՝

«Բասրօա»ները և Կ. Պոլսոյ ու նահանգալուս քաղաքներու մէջ որուած արտօնագրերը։

Յօդ. 76. — Վերը յիշուած մուրհակներու և թուղթերու վրայ պէտք է իրենց տեսակին համեմատ պատրաստուած դրոշմաթուղթեր փակցնել։ Միայն թէ պէտք է գործածել Ա.— Ներկայ գլուխին մէջ ցոյց արուած և 20 փարայի որոշ տուրքի ենթակայ եղող մուրհակներու և թուղթերու համար՝ պաշտօնատան ընկալագիրներու յատուկ դրոշմաթուղթեր, Բ. 10 ղշ.ծախքի ենթակայ եղող «բասրօա»ներու համար՝ անցագրերու յատուկ 2 դրուշնոց թուղթեր։

Յօդ. 77. — Եթէ յաւելուածական դրոշմատուրքերու ենթարկուած մուրհակներու և թուղթերու վրայ Օրէնքին արամադրած դրոշմաթուղթերէն տարբեր դրոշմաթուղթ փակցուած է, այդ մուրհակներն ու թուղթերը կրողը պարտի կրկին՝ անհրաժեշտ դրոշմաթուղթերուն արժէքին մէկ տասնորդին հաւասար արժէքով մը յաւելուածական դրոշմաթուղթեր փակցնել և ջնջել, պայմանաւ որ 10 փարայէն պակաս չըլլայ։ Թուղթերը կրողը իրաւունք պիտի ունենայ այս եղանակով վճարած իր գումարին համար՝ այդ թուղթերն ու մուրհակները ստորագրող պաշտօնեաներու դիմելու։

(Շարունակելի)

ՏԱՃԿԵՐԵՆԷ ԳԱՂԻԵՐԷՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ

Շ. ՍԱՄԻ ՊԷՅ

Հանրածանօթ Թուրք մատենագիր Շ. Սամի պէյի առաջերէնէ գող. բառարանը գրեթէ սպառած է և հազիւ յիսուն վաթսուն օրինակ մնացած է որ հատատակաղմ և զեղչուած գինով կը ծախուի Պոլսոյ Ալի Ճառատէի, Սապահ լրագրոյ ապարանը ԳԱՌԱՍՈՒՆ ղրշ.ի գաւառներու համար 47½ դրուշ։

Օգտուեցէ՛ք առիթէն։

ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ ԵՒ ՈՒՄՈՒՏՅՈՒՀԻ

Ձեւագիտութեան և Ասեղնագործութեան մասնագէտ մը, որ է ծանօթ իր փորձառութեամբ, փափաքողներուն պատրաստ է դասախօսել ձեւի, կարի և ասեղնագործութեան օ և է հիւղեր դիւրմբռնելի մեթոտով։ Օժտի համար մասնաւոր խնամքով ճերմակեղէններ կը պատրաստէ ասեղնագործուած, նաեւ նուրբ քթոններու և մեռաքա կերպասներու վրայ։ Անդամ մը այցելելը բաւական է կատարելապէս գոհ մնալու համար։ Դուրս Զէյմէ, Զնարլը Զէյմէ թիւ 7։

ՔՐԵՏԻ ՓՕՆԱԻԷ ԷՀԻԲԻԼԷՆ

259րդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

3% տոկոսաւոր պարտաթուղթերու

(1886ին հրապարակ հանուած)

15 ՄԱՐՏ 1906

229,801 թիւր 50,000 Ֆր. ծանած է

Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չանած են 1000ական ֆրանք.

4265	55728	190082	277988	341504
14499	69300	223216	295856	353093
26734	86715	268345	306964	378726
28942	131621	270788	329423	398372
45193	161215	271094	331732	398916

38рդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

3% պարգեւաւոր պարտաթուղթերու

(1903ին հրապարակ հանուած)

15 ՄԱՐՏ 1906

732,893 թիւր 50,000 Ֆր. ծանած է

Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չանած են 1000ական ֆրանք.

425246	480920	510824	573520	700950
426432	482701	522509	589842	724855
435594	486677	529230	648649	747007
447254	505888	529812	658229	783823
451830	506874	542388	659726	799558

Վճարումները կը կատարեն՝ Գահիրէի մէջ, ընկերութեան կեդրոնատեղին։ Աղեքսանդրիոյ, Իզմիրի և Պոլսոյ մէջ ալ Ֆրէնի Լիոնէի դրամատուները։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ, Մարտ 26

Մրտ.-Ապր. 5.90 բնս. Օգս.—Սեպ. 5.89 բ.
Գլս.-Օգս. 5.92 » Հկտ.—Նոյ. 5.66 »

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԼԻԵԶԻՐԱՍ, 26 Մարտ.— Ժողովին այսօրուան ամբողջական նստին սկիզբը աւտարեմամա պատուիրակ կոմս Վելզերշտեդ յայտարարեց թէ աւտարեմամա ծրագրին 4րդ յօդուածը որ կը վերաբերէր Բազապինքա նաւահանգստին ոստիկանութեան վերակազմութեան խնդրին, ամբողջովին հանուած է։ Գերման պատուիրակ Մ. Ռատովից յայտարարեց թէ կ'ընդունի 4րդ յօդուածին վերցուած ըլլալը։ Այն առեն կոմս Վելզերշտեդ փափխում մը առաջարկեց իր ծրագրին, առ ուղղութեամբ որ Դանէզրի դիւանագիտական Մարմինը հակակշիռ ի գործ դնէ ոստիկանութեան վերակազմութեան վրայ, ընդհանուր վերքննիչի մը միջոցաւ։ Մ. Ռատովից պնդեց թէ հակակշիռը էական է գերմաններուն համար, և յայտարարեց որ հաւանական է իր առ կանչուելը, եթէ այս առաջարկը չընդունուի։ Ռուս պատուիրակները միջամտեցին նաւահանգիստներու բաժանման խնդրոյն մէջ։ Ժողովը մէկ քանի փափխութեամբ ընդունեց ոստիկանական վերակազմութեան մասին խմբագրական յանձնաժողովին պարտաւոր ծրագրին առաջին հինգ յօդուածները։ Պատուիրակներու մեծամասնութիւնը այնպէս կը կարծէ թէ հաշտարար ոգին անեղծ մնացած է։ Նիսէն վերջ, Ալմասվարի դէսքը յայտարարեց թէ այնպէս կը լսուի որ համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լաւատեղեակ չրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ Ալժեզիրասի Ժողովը պիտի տեւէ մինչեւ Զատիկ։

ԲԱՐԻԶ.— Նաւատորմին բարձրագոյն Խորհուրդը պիտի քննէ Ֆրանսական նաւաբժիններուն բաշխումը։

— Արտաքին գործոց նախարարին կողմէ Մ. Ռուդվէլթի ուղղուած ծանուցագիրը, առանց պատասխանի մնացած ըլլալով, Վէնեցուէլայի գործերը կայուն կը մնան։ Մ. Նշանագաց Խորհրդարանը մինչ համամիա չէ Ռուդվէլթ նախագահին հայեցքներուն։

ԲԱՐԻԶ. — Հռամէ կը հեռագրուի թէ տեղւոյն Ֆրանսական հիւպատոս Մ. Առնօի կինը և աղան անձնատան եղեր են, որուն շարժառիթը դրամական խընդիրներ են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Կայսրը Վիեննա հրաւիրեց Մաճառ Դահլիճին անդամները։ որ նիստ պիտի գումարեն կայսեր նախագահութեամբ և պիտի որոշեն ընտրութեանց թուականը։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ այնպէս կը կարծուի թէ ընտրութեանց թուականը անպայման կերպով պիտի յետաձգուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Երեկ անգլեւճարանական պանքա մը հիմնուեցաւ երկու միլիոն ոսկիլի դրամագլուխով։ Տասը ոսկերլին բաժնեթուղթեր հրապարակ հանուեցան, հինգ ոսկին անմիջապէս վճարելի, իսկ 5 ոսկին հաշուեյարդարութեան ժամանակ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Անգլուսաարիական պանքային եղած ֆլանները, Լոնտոնի ճիւղին Տնօրէնին տարքներուն հաւանութեամբ, 1,875,000 քուրոնի կը հանի։ Հաւանական չէ որ պանքան կարենայ ձեռք անցընել այդ գումարին մեծ մասը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Սակարանի 15 օրուան հաշուեյարդարութիւնը երեկ կատարեալ գոնսոլիտը 101 ղրշ. 35 փր.էն 1000 հատին համար 11250 ղրուշ բէքոր, երկթաւորին 143.50 ֆր.էն 1 հատին համար 0,60 սանթիմ բէքոռ և բէժին 18 սանթիմէն 10 հատին համար 30 ղրուշ բէքոռ որոշուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԳՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ Ս.		101.31
Երեկուան էն բարձր գինը	»	101.32½
» էն վար գինը	»	101.28½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.		142.87½
Երեկուան էն բարձր գինը	»	142 87½
» էն վար գինը	»	142.75½

Շերքէթը Մարէթ	Օ. Ռ.	36 50
Միթիլիի Պանքա		6.—
Սելանիկի »	ֆր.	190.—
Քամէրսիալ	Ա. Ռ.	10.03
Քարաու Բրէվիլիժիէ	ֆր.	141.50
» Օրիանէա	»	124.50
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Էնկ.	Օ. Ռ.	4.12
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8 20
» պարտաթուղթ	ֆր.	493.—
Ծերքսի Լուրի ընկ.	»	290.—
Անատոլ. երկ. բաժնեթ.	Ա. Ռ	18.40
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	517.—
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Էժիբս. 1886		328.—
» » » 1903		272.75
Թրանսվալ		52.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	268.50
Պանք Նատ. Կրէս.	»	436 50
» » » Նոր	Օ. Ռ.	4.08
Լուրիսմ	ֆր.	62 50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔը

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.20
Անգլիական ոսկի	110.—
Բոլ	90 20
Մէճիտիէ արծաթ	108.—
Բուպլի թղթադրամ	8.66
Բրիմից	51 —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.—
Բարիզի » »	ֆր.	22.85
Վիեննայի » »	քուրոն	21.88
Գերլինի » »	մարք	18.63

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Մարս 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%	99.22
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց	93.62
» » » գոց	95.75
Բումէլիի երկաթուղի	ֆր. 145.—
Բէյրութի պարտաթուղթ	» 410.—
Օսմանեան մաքս	» 488.—
Օսմանեան Պանքա	» 647.—
Քրէտիթ Լիոնէ	» 1148.—
Բարիզի Պանքա	» 1570.—
Աւտարիական Ռանթ 4%	99.85
Իտալական » 5%	105.15
Ռուսական » 4% 1901	84.95
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	95.05
Պոլիս Քարա Այարն	ֆր. 665.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Մարս 1906

Անգլիական Ռանթ	90.37
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց.Գ.կ.	92.50
» » » գոց »	92.37
Օսմ. Պանքա	15.87
Պուլկարական 1892	101.—
Ռուսական 4% 1888—89	85.25
Ցունական Ռանթ	42.75
Զարթրբթ	1.62
Թրանսվալ	2.—
Դանամարք	6.18
Ճապոնական 4½	90.63

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Մարս 1906

Գերմանական 3%	89.—
Օսմ. Միաց. Գոնս.	94.10
Օսմ. փոխառութիւն 1903	89.75
Բումէլիի երկաթուղի	148.40
Ռուսական 4% 1902	83.80
Անատոլ.Երկթ.Պարտ. Ա.	—.—
» » » Բ.	103.—
» » Բաժնեթ. 60%	128.60

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Մարս 1906

Օսմ. Բէժի	—.—
Բումէլիի երկաթուղի	153.—
Վիեննական պանք	562.—

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Մարս 1906

Օսմ. Միաց. Գոնս.	93.06
Բումէլիի երկաթուղի	143.50

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

Առեւտրական Կեանքը

Օտար լեզուներուն պէտքը

Առուհտուրի մէջ

Լեզուի սովրելուն գործնական միջոցը

«ԻԳՏԱՄ»ի ՅՕԳՈՒԱԾԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ֆրիտլի, ամերիկացի մառենագիրը, իր Առեւտուրի կեանքը գիրքին մէջ ըսած է «— Օտար լեզու մը գիտնալը ա՛յնպիսի դրամագլուխ մըն է, որուն տոկոսը անվրէպ կ'ստացուի գործի մէջ»։

Առեւտուրի մէջ օտար լեզուին պէտքը ցոյց տալ աւելորդ կը սեպենք։ Անիկա, հիւսկ, մանաւանդ առեւտրական պաշտօնէի մը համար, անհրաժեշտ դրամագլուխ մըն է, առանց որու քիչ շատ կարեւոր գործի մը հետամուտ ըլլալ շատ դժուար է, և հետզհետէ բոլորովին անկարելի պիտի ըլլայ։

«—Եթէ քիչ մը սա կամ նա լեզուն գիտնայի, պիտի չփախցնէի այն ինչ գործը»։— Ափսոսանք մըն է այս, զոր գրէթէ ամէն գործի մարդ իր առեւտուրի կեանքին մէջ ըրած կամ լսած է։

Մենք քանի՜ հինգ տարի շարունակ առեւտուրի մարդոց հետ շփման մէջ ըլլալով, թիւա յաճախ առիթ ունեցանք լսելու այդ ափսոսանքը։ Դեռ քանի մը ամիս առաջ, վաճառատան մը մեզ ծանօթ պաշտօնեաներէն մին Գալոյ դրամատուներէն մէկէն գանձում մը ըրած պահուն, ուղղամտութեան ա՛յնպիսի ապացոյց մը կուտայ որ պատահաբար հոն գտնուող պեռին համակրութիւնն ու վստահութիւնը կը գրաւէ, և իրեն կ'առաջարկուի նոյն դրամատան մէջ պաշտօն մը առանձնել գնացուցիչ թղչակով։ Սակայն պաշտօնին անհարմարութիւնը հասցէ մը կարդալ ու գրով թղթակցութիւններ հաղորդելու։ Աւելի սովրելու համար ալ քանի մը ամիս պայման կը տրուի պաշտօնէին։ Խեղճ աղան փորձեր կ'ընէ, կ'աշխատի, բայց չի կրնար սորվիլ և կը փախցնէ այդ գեղեցիկ առիթը։

Քանի մը ամիս առաջ տեղի ունեցած իրողութիւն մըն է այս, և սոր նմանները եթէ ոչ միշտ, սակայն տարբեր ձեւերու մէջ յաճախ կը պատահին։

Զայն տեսնելով ու գիտնալով, երբ Բիւրակն շաբաթաթերթը հրատարակուիլ սկսաւ, փափաք յայտնեցինք անոր մէջ մեր առեւտուրին համար խիստ կարեւոր ու պիտանի լեզուի մը՝ գերմաներէնի դասընթացք մը բանալ։ Սակայն և այնպէս յաճախակի փորձերով տեսած ու համոզուած էինք որ մեր առեւտրականներէն մեծ մասը, զգալով հանդերձ լեզուի մը կամ գիտութեան մը անհրաժեշտ պէտքը, չի սորվիր եթէ անկիա դիւրին և միանգամայն կարճ չըլլայ։ Մեր գործի մարդերը կը սոսկան քերականական բացառութիւններէն, և իրաւունք ալ ունին, որովհետեւ անոնց միտքը, օրն ի բուն գործի զբաղմունքով պարապած, չի կրնար ըմբռնել քերականական դժուար ու խրթին կանոններ ու կը դադրեցնէ ամէն ուշադրութիւն։ Տեսանք որ մեր փափաքն ու ջանքերը ա՛յն ատեն միայն արդիւնաւոր պիտի ըլլային երբ յաջողէինք կարճ, դիւրին և ըստ կարելւոյն առանց զարաւորդութեան մեթոտ մը գտնել լեզու մը սովրեցնելու համար։ Հետեւաբար այնպէս ուսանեցանք այդ մեթոտ բրոկրամ մը պարատուել, գերման առեւտրական լեզուն վեց ամսուան մէջ — 180 դասերով— դիւրաւ սովրեցնելու համար և քանի մը դիւրաւոյց մեթոտներ ուսումնասիրելով, յաջողեցանք պարապուել։ Այսօր կատարելապէս վստահ ենք թէ այդ դասընթացքին ուշադիր հետեւող մը պիտի կրնայ առանց օգնի դժուարութեան, օրը կէս ժամ միայն կարդալով, վեց ամսուան մէջ գերմաներէն առեւտրական թուղթեր ու նամակներ կարդալ, հասկնալ, գրել և իր միտքը բացատրել։

Այս յաջողութիւնը տակաւ փոքր ժամանակի մը մէջ կարենալ ձեռք բերելու համար, տարիներ էինք զանց ընել ամէն նրբութիւն և դժուարութիւն, որոնք պիտի ուշացնէին ուսանողը և մեր աշխատութիւնը ի դերեւ պիտի հանէին։ Եւ այդպէս ալ ըրինք գերման մէկ երկու գիրքերու արտասանութեան պարագային։ E. s. ch. գիրքերուն է. u. խ. ըսինք առանց անոնց նրբութիւնները ցոյց տալու։ Գերմանագէտ բարեհամբերու խորթ հնչեց քանի մը բառերու մէջ այդ գիրքերու ձայները և մեզ դիտողութիւններ ըրին ու խորհուրդ տուին փոխել։ Բայց որովհետեւ մենք ուսուցանելու տարբեր մեթոտ մը ընտրած էինք, չեղեցանք անկէ։ Ահաւասիկ մեր պատճառները.— e գրին արտասանութեան նրբութիւնները ցոյց տալու և ընթերցողը հրահանգներով վարժեցնելու համար, պիտի տարուէինք դասեր աւելցնել, այնինքն խնդրել մեր մեթոտը, ինչ որ մեր սկզբունքին հակառակ էր։ Օրինակի համար, gegeben բառին մէջ գտնուած երեք e երուն բուն ձայները հիմնովին սովրեցնելու համար, նախապէս պէտք էր բացատրէինք թէ ի՞նչ է գոյականը, բայը, տրմաղ, յետադասը ու նախադասմանիները, ածանցումները ևն. ևն., և յետոյ պիտի ըսէինք թէ gegeben բառին երեք e երը տարբեր ձայներ կը հանեն, որովհետեւ նախադասին մէջ գտնուած e ն ալ ձայն կը հանէ, արմատին մէջ է և յետադասութեան մէջ համր կը մնայ։

Արդ, որովհետեւ մեր մեթոտին բոլորովին հակառակ էր այս խնդրումը, զանց ըրինք։

Ch գիրը խ ձայնը կը հանէ, ըսինք։ Պէտք էր ըսել ու քանի մը դասերով վարժեցնել թէ ch գիրը a, o, u, au ձայնաւորներէն առաջ տարբեր, i և e ձայնաւորներէն առաջ տարբեր, իսկ մեզմ բաղաձայներ առաջ բոլորովին տարբեր ձայներ կը հանէ, որոնց համապատասխան հայերէն տառեր չունինք, գրով բացատրելն ալ անկարելի է, որով զանց ըրինք։

S գիրը սէն զատ z և c ձայները կը հանէ բառերու սկիզբը, վեջը և մէկ երկու գիրերէ առաջ։ Մենք առ այժմ այդ գիրով քանի մը բառ գործածելինք ու u ըսինք, փոխանակ զի։ S գիրին ձայներու նրբութեանց վրայ ալ բացատրութիւն մը տալ հարկ չեղաւնք, որովհետեւ նախ՝ կան բառեր որոնք ցոյց տուելիք կանոններէն կը դուրսելին։ Երկրորդ՝ գերմանախօս երկիրներէ ու գաւառներէ ոմանք մէկ արտասանութիւնը և ոմանք միւսը կը գործածեն, ինչպէս հիւսիսային գերմանք բառին սկիզբը միշտ z կը հնչեն, մինչդեռ գերմանախօս զուիցերացիներ կան, որոնք s կը հնչեն։ Ըստ սովորութեան stier օքիռ, bist պիսթ պէտք է արտասանել։ Բայց Հիւսիսային Գերմանիոյ՝ Հանովրի մէջ օքիռը սքիռ, իսկ հարաւային Գերմանիոյ մէջ ալ պիսթը պիսթ կ'արտասանեն։ Վիեննայի համալսարանին լեզուն ալ կը տարբերի քաղաքին մէջ խօսուածէն, որ չատ անճիշտ է։ Հետեւաբար, նկատի առնելով այս պարագաները, համոզուեցանք թէ այդ քանի մը գիրերու նրբութիւնները ցոյց տալ այս մեթոտին չի համապատասխաններ, որովհետեւ պէտք էր օրինակներ տալ, վարժութիւններ ընել և գրով ըմբռնել տալ յաջողելու համար 180 դասերուն միայն անոնց զոհել պէտք պիտի ըլլար։

Մեր մեթոտին հետեւողը քանի մը բառերու մէջ e, s, ch, գիրերը բուն ձայներէն քիչ մը մեզմ կամ քիչ մը խիստ պիտի հնչէ։ Սոր դէմ տակաւին առանց ճիգի ամենակարճ միջոցի մէջ չատ բան պիտի գիտնայ։ Ամէն օր հեռզհետէ առեւտուրի մէջ գործածուած պիտանի բառեր ու պարբերութիւններ պիտի սորվի։ Հետեւութիւնը սա պիտի ըլլայ որ ուսանողը քիչ ատենուան մէջ ձեռք բերած արդիւնքը տեսնելով, ի վերջոյ յօժարակամ ու հաճոյքով պիտի աշխատի կատարելագործել լեզուն, եթէ սուղիւս պէտք ունենայ այդ կատարելագործութեան։

Սակայն թէ՛ մեզի և թէ ուսանողներուն համար կարեւոր ու անհրաժեշտ կէտ մը կայ, որ է գիտնալ թէ՝ մի՛ գեղեցիկ օտարի մը կը հետեւիք, մի՛ գեղեցիկ վեց ամսուան մէջ պիտի չկրնանք սորվեցնել, որով մեր ընթերցողները ապարդիւն աշխատութեան մը կ'առաջնորդենք։

Այս մասին մեր կողմէ պատասխան մը տալէ առաջ, յարմար կը տեսնենք յիշել այս Բ.-օրուան Իգսամին մէջ «Օտար լեզուներու ուսուցումը Ֆրանսայի մէջ» խորագրով յօդուածը, ուր լեզու մը սորվելու մեթոտին և կամ չկրնալ սորվելու պատճառներուն վրայ Ֆրանսայի կրթական նախարարներէն Բուանքաէի, Գերթլոյի նման գիտուններ, Ակադեմական Ինստիթիւ Բաղա, Կիւրավլը Պոն, գերման բրոֆէսօրներ ևն., իրենց կարծիքը յայտնած են։ Այդ յօդուածին ամփոփումը սա է թէ ամէն մարդ իմացական տարբեր յատկութիւններ ունի։ Ի՞նչ որ մէկը դիւրաւ կրնայ սորվիլ, ուրիշի մը համար անկարելի է։ Բան մը կայ միայն որ առ հասարակ ամէն մարդ կրնայ սորվիլ, և այդ ալ օտար լեզու մը հասկնալն ու խօսիլն է։ Ամէնէն անձնական միտքով մարդն անգամ առանց քերականութեան ու բառարանի կրնայ վեց ամսուան մէջ, հետեւելով իր շուրջը եղած խօսակցութիւններուն, սովրիլ օտար լեզու մը։ Սակայն կը հարցուի թէ ինչո՞ւ Ֆրանսայի դպրոցներուն մէջ այս դիւրին բանը անկարելի եղած է ձեռք բերել։ Եօթը տարի շարունակ դաս կը տրուի և արդիւնք մը առաջ չի գար։ Նախուսուցիչներու կարգուութեան և ընտրութեան մասին խնդիր եղաւ, որ կարգադրուեցաւ վերջերս տեղի ունեցած նախակրթական բարեփոխութիւններուն առթիւ։ Բայց դարձեալ միւս նոյն արդիւնքը տեսնուեցաւ։ Ինչո՞ւ.— «Որովհետեւ, կ'ըսեն Պէաթլօ և Բուանքառէ, մեր դասախօսները մեծ գիտուններ են։ Լեզու մը խօսելու, գրելու համար հարկ եղած բաները սորվեցնել իրենց ամօթ կը համարեն։ Անոնք նրբութիւններով կը պարապին, իսկսիք հեգինակներու՝ Շէքսպիրի, Պայրընի, Կէօթէի, Շիլլերի գործերը սորվեցնելով ու բացատրելով կ'զբաղին։

Կ'ըսեն թէ լեզուին քերականական խրթին կանոններուն անաղեակ մարդն ալ կրնայ օտար լեզու մը սորվեցնել։ Դպրոցներ կան ուր Անգլիայէ, Գերմանիայէ ուսկերներ կը բերուին, ուանոնց միջոցաւ դպրոցի տղոց ուղիղ դիւրաւ օտար լեզու կ'ուսուցուի։ Ակադեմական Մ. Բաղա կ'ըսէ թէ Զուիցերիոյ դպրոցներուն աշակերտողը մէկ տարուան մէջ երեք օտար լեզու կը սորվի։ Նոյնպէս Հոլանդայի և Գերմանիոյ մէջ։ Գերմանացի բրոֆէսօրներ կ'ըսեն թէ այս յաջողութիւնը ձեռք բերելու համար տարուած են դասընթացքի տեւողութիւնը կարճեցնել, ծրագիրները համառօտել, այսինքն լեզուին նրբութիւնները եւ խրթնութիւնները զանց ընել, մինչդեռ Ֆրանսացիք սոր հակառակը կ'ընեն ու այս պատճառաւ չեն յաջողիր։ Գերմանիոյ վարժարաններուն մէջ դադարի ժամերկան, ուր աշակերտը տարուած է սիալ, օիտակ ֆրանսերէն կամ անգլերէն խօսիլ։ Կիւսթաւ լը Պոն, —գիտուն մը— կ'ըսէ թէ առանց դասասուի, առանց քերականութեան ու բառարանի կարելի է քիչ շատ անգլերէն սորվիլ երկու ամիս միայն ուշադրութեամբ, ինչպէս որ ինք յաջողած է։ (Անհաւատալի թող չթուի ընթերցողներուն։ Այս մասին ուրիշ առթիւ պիտի խօսինք)։

Այս ըսուածներէն կը հեռուի թէ օտար լեզու մը անթերի սորվիլ անհնարին ըլլալու ստիճան դժուար է, և պէտք ալ չէ։ Բայց ամէն օր կրնայ իրեն պէտք եղածին չափ քիչ շատ օտար լեզու մը սորվիլ՝ առանց աշխատութեան՝ վեց ամիս նոյն լեզուն խօսողներու ընկերութեան մէջ գտնուելով շարունակ։

Մեր դասընթացքին մէջ հիւսիսդիմ ուղղութեան հետեւած ենք։ Շարունակ 180 դասերու մէջ պիտի կրկնուին առեւտրական բառեր, պարբերութիւններ, նամակի մէջ գործածուած ձեւեր, այնպէս որ ազգալարտ պիտի ապատրաստին անոնք ընթերցողին մտքին մէջ։ Այս մեթոտով, առանց ճիգի, առանց աշխատութեան, ուսանող մը վեց ամսուան մէջ անվրէպ կրնայ գերման առեւտրական լեզուն կարդալ, հասկնալ, և քիչ շատ գրել ու խօսիլ։

Նշանաւոր գիտուններու վկայութիւնները կը հաստատեն թէ այս մեթոտը օխալ չէ, որով անոր հետեւողները յուսախաբ պիտի չըլլան։

Գերմաներէն լեզուն մեր առեւտրականներուն համար անհրաժեշտ պէտք մը եղած է։ Որհնուրդ կուտանք, առանց նրբութիւններու հետամուտ ըլլալու, ա՛ և է կերպով ընտելանալ լեզուին, քիչ շատ օտար լեզու մը սովրիլ, որովհետեւ «— Առեւտուրի մէջ օտար լեզու մը դրամագլուխ մըն է, որ ա՛րկած ալ փոքր ըլլայ, անպատառ իր տակսը կամ արդիւնքը կուտայ իր տանտերին»։

Ա. ԴԱԼԿԱՐՃԵԱՆ

Առեւտրական Օրէնսգիտութիւն

Յանձնակատարութիւն

Փոխադարդ մը իր անունդին ու հաշուոյն ամէն պէտքերը բնակած երկրին մէջ չի կրնար գտնել, որով շատ անգամ ստիպուած է ուրիշ երկիրներու արտադրութիւններուն դիմել։

Այսպէս, գործարանատէր մը իր ճարտարարուեստին համար պէտք ունեցած նախնական նիւթերը եթէ իր բնավայրին մէջ չկարենայ գտնել, կը դիմի օտարներու, ինչպէս նաեւ իր արտադրութիւնը սպառելու համար պէտք ունի գտնազան հրապարակներու։ Այս երկու պարագաներուն մէջ ալ կը տեսնուի օտար երկիրներու ճարտարարուեստին աջակցութեան կարեւորութիւնը։

Գործարանատէրի մը համար անշուշտ դժուար է անձնապէս հայթայթել իր պէտքերը և ապառել իր ճարտարարուեստին արտադրութիւնը հեռաւոր երկիրներ ճամբորդելով։ Առաջին խոչընդոտը այնպիսի ձեռնարկութեան մը՝ այդ երկիրներուն իրեն անծանօթ ըլլալն է։ Երկրորդ՝ ժամանակի կորուստը և պարտուորիչ ծախքերը մեծագոյն զոհողութիւններ են, զոր իր ակնկալած շահերը չեն կրնար փոխարինել, երբ նկատի առնենք վաճառականութեան փութիկտ հանգամանքը։

Յանձնակատար (commisionnaire) մը բոլոր այս անպատեհութեանց միակ դարմանն է։ Անոր օգտակարութիւնը անփոխարինելի է։ Ա՛ն է որ երկրի մը ճարտարարուեստը ուրիշ երկիրներու մէջ կ'ապառէ, ցոյց տալով բոլոր այն դիւրութիւնները, որոնց կ'ենթական գործարանատէրերը։ Յանձնակատարները իրենց բնակած երկրին առեւտրական պայմաններուն ծանօթ ըլլալով, զուտեւիք ապրանքներուն տեսակները և քանակութիւնը կրնան ճշտել, որով յօդուտ գործարանատէրներու պատահական վնասուց առաջքը կ'առնեն։

Իրենց մատուցած այս անհուն ծառայութեանց փոխարէն տակաւ յայտնի է թէ փոքրիկ վարձք մը կ'տատանան անոնք։ Ուստի այս դասակարգին առեւտուրի մէջ ունեցած օգտակար դերը նկատի առնելով, տիպարի ճարտարարուեստին համար անոնց անհրաժեշտութիւնը տարակոյս չի վերցներ։ Առեւտուրը մասամբ անոնց կը պարտի իր բարգաւաճ կացութիւնը։ Օրէնքը զանազան վաճառականութեան աշակերտներ և պատասխանատու անդամներ ճանչնալով, օրինական արտադրութեանց ենթարկած է զիրենք և իրենց մասին բացած է զատ գլուխ մը, ուր կը խօսուի անոնց տեսակներուն, պարտաւորութեանց, առանձնայնորհումներուն, պատասխանատուութեանց ևն. մասին։

Վերջիւրեալ կարճ բացատրութիւնէն կը տեսնուի թէ յանձնակատարութիւնը տապարէզ մըն է, առեւտրական ամէն յատկութիւններով և պատասխանատուութիւններով բեռնաւորուած։

Եւ տակաւ ի՞նչ է յանձնակատար մը ըստ օրինի։

Ցաճախ կը պատահի որ մէկը իր ա և է մէկ գործը կատարելու հոգը ուրիշի մը յանձնէ։ Այս ուրիշը առաջինին փոխանորդը եղած կ'ըլլայ։ Եթէ վարձք մը որոշուի ի փոխարէն արուելիք իրենց մէկ աշխատութեան, այն ատեն կը ծագի յանձնառուղէքի պայմանագրութիւնը (contrat de commision)։ Առեւտրականութեան համար այսպէս է։ այսինքն երբ գործարանատէր մը, վաճառական մը իր բնակութենէն դուրս դտնուած երկիրներու հետ ունեցած առեւտրական գործառնութիւնները տրոյ ձեւերու տակ վարելու հոգը մասամբ կամ ամբողջովին կը յանձնէ ուրիշի, յանձնարարութիւն մը բրած կ'ըլլայ։ Այս վերջինին կ'ըսուի յանձնակատար։

Գալով անոր իսկութեան, Առեւտրական օրինագիրքը սա բացատրութիւնը կուտայ. «—Իր անձնական անունով կամ ընկերանուան մը տակ փոխանորդելի մը հաշուոյն առեւտրական գործառնութիւն ընողին կ'ըսուի յանձնակատարվաճառական (սիխարբոֆիար քանիր, fonիսիսնճեի)։

Այս տրամադրութենէն տրոյ կը տեսնուի թէ օրէնքը զայն վաճառական կը ճանչնայ, ինչ որ անուրանալի է։

Որպէս զի յանձնակատար մը իրեն նուիրուած օրինական առանձնայնորհումներէն օգտուի, հարկ անհրաժեշտ է որ իր բրած գործառնութիւնը զուտ առեւտրական ըլլայ և գործէ փոխանորդելի մը հաշուոյն իր անունով կամ առեւտր. ընկերութիւնի մը անունով։ Ասկէ կը հասկցուի որ մէկ քանի մարդիկ կրնան առեւտր. ընկերութիւն մը կազմել և ընկերանունով մը յանձնակատարութիւն ընել։ Հետեւաբար երբ յանձնակատար մը միմիայն փոխանորդելի մը անունով կը գործէ կամ ոչ-առեւտրական գործառնութեան մը մէջ կը գտնուի, յանձնակատարի բուն արուեստը ի գործ դրած չի սեպուիր, և այս զարտուղութեանց պատճառաւ, ի դէպ ժամանակ առեւտրական օրինագրքին առանձնայնորհումներէն չի կրնար օգտուիլ։ Վասն զի երբ մէկը ուրիշի մը անունովը կը գործէ, պարզ փոխանորդի (սաի վէքիլ) դերը ստանձնած՝ և հետեւաբար քաղ. օրինագրքի տրամադրութեանց համեմատ վարուած կ'ըլլայ։ Յանձնակատարութեան ամէնէն էական պայմանը փոխանորդելի մը հաշուոյն ուղղակի իր անունովը գործելն է։

Այս բացատրութիւններէն որոշապէս կը տեսնուի թէ յանձնակատարութիւնը տեսակ մը փոխանորդութիւն է, բոլորովին տարբեր տակաւ սովորական փոխանորդութենէ, որոնց միջեւ եղած մեծամեծ տարբերութիւնները պիտի տեսնուին ներկայ ուսումնասիրութեան ընթացքին մէջ։

Յայտնի է թէ անձնիւր ոք իր գործին պատասխանատու է։ Ասիկա ընդհ. օրէնքի տրամադրութիւն մըն է. հետեւաբար յանձնակատարի մը կողմէ փոխանորդելի մը հաշուոյն ա և է գործառնութեան կատարում իրեն կը վերաբերի։ Այսպէս, գնուած ապրանքի մը առաքումը, փոխադրութիւնը, փոխարժէքը վճարելը, յանձնումը, ամէն ինչ յանձնակատարին պարտաւորութեան սահմանին մէջ է, վասն զի տեղի ունեցած այս բոլոր գործողութիւնները իր անունով պէտք է ըլլան, ըստ օրինի։ Մախսոը այս մասին յանձնակատարին փոխանորդելին և այս ալ առաջին պահանջատէրը իրաւունք ունի ուղղակի յանձնորդին դիմել իր պահանջին համար։ Եւ տակաւ ի՞նչ իրաւունք։ Առեւտր. օրինագիրքը այս մասին տրամադրութիւններ ունի, որոնց մասին պիտի խօսինք յաջորդ յօդուածով մը։

ԱՐՄԵՆԱԿ ՇԱՀՈՒՊ
Փաստաբան

Գաղթականներուն Հրապարակը

Շաֆար.— Ժամանեցին և ծախուեցան 7920 պարկ ուսարիական, 400 պարկ փուչ։ Աւստրիական ընդհանրապէս շաբաթին կենդինարը 83 դրշ. է լ. սամ. 100էն, և փոշինը 82։

Խաֆուռ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 300 պարկ։ Ռիսլին 100 օքան կ'արժէ 620-700 և Վէրլինը՝ 750-800 դրուշ։

Բրինձ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 950 պարկ Ռանկուն և 400 պարկ եգիպտական։ Ռանկուն պարկը կ'արժէ 106-109, դրանդիդովը 94-97 դրշ.։ Ճարտանական Ա. տեսակը 142, Բ.ը 130 դրուշ։ Եգիպտականին խաղէվին 82-86 և Բ. տեսակը 75 դրշ.։ Ռիզոնին Ա. տեսակը կ'արժէ 42½ ֆր. և Բ. տեսակը 41։ Իսկ Ճենովայի բրինձը, դրանդիդով, կ'արժէ 35 ֆր. պարկը։

Կաբաց — Ժամանեցին և ծախուեցան 22 տակառ fույրուք, օքան 9-9¼ դրուշի։

Խավիար.— Ժամանեցին և ծախուեցան 5 տակառ դառատա։ Սեւ խավիարին Ա. տեսակը կ'արժէ 100-110 դրշ. լ. սամ. 120էն և Բ. տեսակը 70-90 դրուշ։ Դառատային գինն է 11-11½ դրուշ լ. սամ. 140էն և Բ. տեսակը 9½-10 դրուշ։

Իւղ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 300 տակառ Այվալը, Միթիլի և Էմբէմիա։ Գոֆիւի Ա. տեսակի քիլօն կ'արժէ 4½-4¾ դրշ. մէջիթիին 21 դրշ.էն, Էմբէմիոին քիլօն 4¾, Մէթիլիինը 4¼, Այվալիինը 5 դրուշ։

Օճառ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 600 պարկ Միթիլի, Ա. տեսակին քիլօն 105 և Բ.ինը 95 փր.էն, լ. սամ. 109ի հաշուով։

Մամ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 1800 տնաւոր Ֆուրնի, էքզոբա 11 քիլօնոց տնաւորը 60, 10 քիլօնոցը 49 դրուշ։

ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Առեւտրական Հրապարակ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1906 Մարտ 14 Երեքշաբթի)

ՑՈՐՆ

Գերման Առաջին օքան	40-40¼	ֆր.
» Երկրորդ »	39-39½	»
Մէթիլիք »	35-38	»
Զաֆարանը »	32-34	»
Սէրբ տառաջին, օքան	41-41½	ֆր.
» մինչև տեսակ »	39-40½	»

Այսօր ժամանեց 13 վագոն ցորեն Ա. նատալ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական ջրտամ Ա. տարկը	73-74	ղ.
» » Բ. »	69-70	»

ԲՕՅ

Օքան 19 փարա։

ԳԱՐ

Բէօսէյնէմ 14-14¼ դրշ. գրիւ
Մէրսին և Բուսմէլի 13-13¼ դրշ. գրիւ։

Օրուան Գիրքը

Կրօնաբար հասարակութեան կը յիշեցնենք Գիրքի Մատնութիւնն Տօնական Օրերու Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ խիստ շտեսկան և օգտաւոր գրքոյկը, որ արժանի է ընթերցման, մասնաւորաբար ներկայ Մեծ-Պահքի օրերուն։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառներու քով։ Կեդրոնատեղին է Մոմմատ-Փաշա, Եէնի-Զարչը, Թիւ. 206—29, Ս. Մարտիկեան Որդիք վաճառատունը։ Գին՝ 5 դահեկան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ
(1906 Մարտ 14 Երեքշաբթի)
ՑՈՐՆ
Գերման Առաջին օքան 40-40¼ ֆր.
» Երկրորդ » 39-39½ »
Մէթիլիք » 35-38 »
Զաֆարանը » 32-34 »
Սէրբ տառաջին, օքան 41-41½ ֆր.
» մինչև տեսակ » 39-40½ »
Այսօր ժամանեց 13 վագոն ցորեն Ա. նատալ։
ԱԼԻՒՐ
Տեղական ջրտամ Ա. տարկը 73-74 ղ.
» » Բ. » 69-70 »
ԲՕՅ
Օքան 19 փարա։
ԳԱՐ
Բէօսէյնէմ 14-14¼ դրշ. գրիւ
Մէրսին և Բուսմէլի 13-13¼ դրշ. գրիւ։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ
Կրօնաբար հասարակութեան կը յիշեցնենք Գիրքի Մատնութիւնն Տօնական Օրերու Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ խիստ շտեսկան և օգտաւոր գրքոյկը, որ արժանի է ընթերցման, մասնաւորաբար ներկայ Մեծ-Պահքի օրերուն։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառներու քով։ Կեդրոնատեղին է Մոմմատ-Փաշա, Եէնի-Զարչը, Թիւ. 206—29, Ս. Մարտիկեան Որդիք վաճառատունը։ Գին՝ 5 դահեկան։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 35

Հաւաքութիւն

ԲՆԱԿԱՎԱՅՐ ՎԱՌԵԱԿՆԵՐՈՒ

Բնակավայրի ընտրութեան չափ պէտք է նաեւ դժուարահաճ ըլլալ վառեակներու բնակարանի մասին։

Շատեր իրենց բոլոր հոգածութիւնը վառեակներու սնուցումին կը յատկացնեն և այս կերպով կը յուսան ապահովել իրենց վառեակներու առողջութիւնը։

Անյարմար, անառողջապատիկ և անձուկ միջավայրի մը մէջ գտնուող վառեակները օ՛րքան ալ լաւ կերպով սնուցուին, դարձեալ կարելի չըլլար ապահովել անոնց առողջութիւնը, քանի որ զարգանալու հակամէտ գտնուող մարմինը անունդի չափ պէտք ունի նաեւ մաքուր օդի և միջավայրի և մարմնական մարզանքի։

Բնակավայրի ընդարձակութեան անհրաժեշտութեանը մասին նախորդ յօդուածով խօսած էինք, սակայն աւելցընենք թէ ընտրը ցեղի պատկանող վառեակներու հանդուրժելիութեանը և զարգացումին համար կէս արտաքոյ ընդարձակութիւն մը անհրաժեշտ է։

Բնակարանը պէտք է խանութենէ զերծ ըլլայ իր նորածին տար բնակիչներուն առողջութիւնը անվտանգ կարենալ պահելու համար։

Ընդհանրապէս պէտք եղածին չափ ուշադրութիւն չընծայուիր վառեակներու բնակարաններու չինութեանը և չորս կողմը բաց վանդակ մը յարմար չը դասուի անոնց բնակութեանը, ինչ որ երբեք չապահովեր անոնց առողջ ու անվնաս զարգացումը։

Կանխաւս թխուումները մեկդի թողելով, կրնանք ըսել թէ թխուումները ընդհանրապէս Գարնան և Ամառուան մէջ տեղի կ'ունենան, հետեւաբար Գարնան յարափոփոխ օդերու վանգաւոր ազդեցութենէն վառեակները կարենալ պատապարելու և Ամառուան պատահական հեղեղներէն զերծ պահելու համար, առողջապատիկ և հատուցուն բնակարանի մը գոյութիւնը անհրաժեշտ կը նկատենք։

Բնակարանին առատաղը պէտք է որ տաքութեան վառ հաղորդիչ և անթափանցիկ մարմնով մը ծածկուած ըլլայ, օրինակի համար խոյնդանավ օտարուած և յետոյ կարմիր կամ ճերմակ ներկուած կերպասով մը։ Իրաւ է թէ քանի մը դասակարգ վառեակներ իրենց մօրը հետ անձրեւային եղանակի առեն կարելի կ'ըլլայ պատապարուած ազատարի մը տակ առաջնորդել, սակայն նոյն բանը կարելի չէ ընել շատ մը հաւերու յանձնուած բազմաթիւ վառեակներու համար, որոնց փոխադրութիւնը չատ ժամանակի կարօտելուն, մինչեւ որ փոխադրուին, արդէն իսկ թաց խաւսմ եղած կ'ըլլան յանկարծակի ողողումներու և անձրեւներու առեն։ Մանաւանդ թիւնը և ցրտաւորիւնը՝ վառեակները հարբուխի, փտախտի և հիւծախտի նման մահացու հիւանդութեանց կ'ենթարկեն։

Բնակարանին ընդարձակութիւնն ալ դիտաւոր պայման մըն է, քանի որ նեղ և անձուկ տեղի մը մէջ խճողուած վառեակները իրարու վրայ կը նեղեն զիրար, յետոյ բնակարանը քիչ ժամանակի մէջ ծիրի և աղբի կոյտերու հաւաքարան մը կը դառնայ, աւելորդ է ըսել թէ աղտեղութիւնն ու գարշահոտութիւնը, խանութեան չափ վնասակար են վառեակներուն առողջութեանը, մանաւանդ երբ նկատողութեան առնուի թէ այս պարագային տակ տարափոխիկ հիւանդութիւնները ա՛րքան շուտով կը փոխանցուին իրարու, և նոյն իսկ բնակարանէ բնակարան։

Հաւարոյծ մը, չատ մը փորձերէ վերջ, կը հաստատէ թէ բազմաթիւ մայրեր իրենց զաւկներովը միեւնոյն չորքանկի մէջ պահելը անխոհեմութիւն է և մէկէ աւելի անպատեհութիւններ տեղի կ'ունենան։

Մթեւնոյն չորքանկի մէջ ապրող մայրերու մէջ ոտէպ կռիւներ և հալածանքներ տեղի կ'ունենան, որոնցմէ բնականաբար ամէնէն աւելի վնասուողները վառեակները կ'ըլլան, յետոյ մայրեր իրենց զաւկներուն սնունդ հայթայթելու համար անդադար փութկոտութիւնով մը արմատաթիլ կ'ընեն նարթոյտ մարդը և նորափթիթ սաղկերը, այսպէս ժամ առաջ զրկելով իրենց զաւակները խիստ կարեւոր և օգտակար սնունդէ մը։

Շատեր սնունդի մասին բան մը չեն խնայեր իրենց վառեակներուն, սակայն ինչպէս յայտնեցաւ մեր բացատրութենէն, վառեակներու մարմնական զարգացումը լաւագոյն եւ դիւրամարս սնունդի չափ պէտք ունի նաեւ խնամս հոգածութեան, առողջապահիկ կանոններու կիրառումին և մարմնական մարզանքի։

Անձնական մէկէ աւելի փորձեր կատարելէ վերջ կրնամ ըսել թէ վառեակներու յատուկ բազմաթիւ տեսակ բնակարաններու մէջէն ամէնէն նպատակայարմարը և դիւրաչէնը ժագի հնարած բնակարանն է, որու մասին պիտի խօսինք յաջորդ անգամ։

ՀՐԱՆՏ ՏԱՆՃԻԿԵԱՆ
Մասնագէտ
Երկրագործական գիտութիւնց

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ